

ORIMATTILAN
ESI- JA PERUSOPETUKSEN SEKÄ
LUKIOKOULUTUKSEN
OPIKSELUHUOLTOSUUNNITELMA
2023-2025

ePerusteet esiopetukseen, perusopetukseen ja lukioon: Paikallisesti päätettävät asiat ja opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma

esiopetus

Opetuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma. Järjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä. Opiskeluhoitosuunnitelma laaditaan yhteistyössä esiopetuksen ja opiskeluhoitopalvelujen henkilöstön, lasten ja heidän huoltajiensa kanssa. Hyvinvointialueella on terveydenhuoltolain mukainen yhteistyövelvoite opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman valmistelussa.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma korvaa opiskeluhoollon osalta paikallisen opetussuunnitelman. Se sisältää opetuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhoitotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta) sekä esiopetusyksikkökohtaisesti tarkennetut tiedot asiakokonaisuuksista 1-5. Opetuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhoitosuunnitelmassa, miten suunnitelman toteutumista esiopetusyksiköissä seurataan ja tarkistetaan tarvittaessa.

Opetuksen järjestäjän tulee valmistella kutakin koulutusmuotoa koskevan määräyksen mukainen opiskeluhoitosuunnitelma. Opetuksen järjestäjä päättää paikallisesti, miten tarvittavat tiedot asiakokonaisuuksista kootaan ja miten esiopetusyksiköiden toimintaa niiden avulla ohjataan. Opiskeluhoitopalvelujen osalta tämä tehdään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Suunnitelma liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

perusopetus

Opetuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma. Järjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä. Opiskeluhoitosuunnitelma laaditaan yhteistyössä koulujen ja opiskeluhoitopalvelujen henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Hyvinvointialueella on terveydenhuoltolain mukainen yhteistyövelvoite opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman valmistelussa.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma korvaa opiskeluhoillon osalta paikallisen opetussuunnitelman. Se sisältää opetuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhoitotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoillon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta) sekä koulukohtaisesti tarkennetut tiedot asiakokonaisuuksista 1-5. Opetuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhoitosuunnitelmassa, miten suunnitelman toteutumista kouluissa seurataan ja sitä tarkistetaan tarvittaessa.

Opetuksen järjestäjän tulee valmistella kutakin koulutusmuotoa koskevan määräyksen mukainen opiskeluhoitosuunnitelma. Opetuksen järjestäjä päättää paikallisesti, miten tarvittavat tiedot asiakokonaisuuksista kootaan ja miten koulujen toimintaa niiden avulla ohjataan. Opiskeluhoitopalvelujen osalta tämä tehdään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Suunnitelma liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan.

lukio

Koulutuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhoillon kokonaisuuden toteuttamiseksi koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022). Järjestäjäkohtaisen opiskeluhoillon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhoillon ohjausryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 14 §). Opiskeluhoitosuunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitosten ja opiskeluhoitopalvelujen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022). Hyvinvointialueella on terveydenhuoltolain mukainen yhteistyövelvoite koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman valmistelussa (terveydenhuoltolaki 378/2022 15 a §).

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma korvaa opiskeluhoillon osalta paikallisen opetussuunnitelman. Se sisältää koulutuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhoitotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoillon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta) sekä oppilaitoskohtaisesti tarkennetut tiedot asiakokonaisuuksista 1-5. Koulutuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhoitosuunnitelmassa, miten suunnitelman toteutumista oppilaitoksissa seurataan ja sitä tarkistetaan tarvittaessa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

Koulutuksen järjestäjän tulee valmistella kutakin koulutusmuotoa koskevan määräyksen mukainen opiskeluhoitosuunnitelma. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisesti, miten tarvittavat tiedot asiakokonaisuuksista kootaan ja miten oppilaitosten toimintaa niiden avulla ohjataan. Opiskeluhoitopalvelujen osalta tämä tehdään yhteistyössä hyvinvointialueen

kanssa. Suunnitelma liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten suunnitelmassa on oppilaitoskohtaisesti seuraavat tiedot (asiakokonaisuudet 1-5) (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

Sisällysluettelo

JOHDANTO JA KESKEISET KÄSITTEET	7
Opiskeluhuoltosuunnitelman sisältö	9
Suojaavien tekijöiden vahvistaminen koulussa	10
Opiskeluhuoltosuunnitelman yksikkökohtaiset tarkennukset	11
Yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön keskeiset tavoitteet ja periaatteet Orimattilassa	12
1. ARVIO OPISKELUHUOLTOPALVELUIDEN KOKONAISTARPEESTA JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVISTA OPISKELUHUOLTOPALVELUISTA	14
ePerusteet esiopetukseen, perusopetukseen ja lukioon	14
Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista Orimattilan opetuspalveluissa	16
2. KOULUYHTEISÖN TOIMENPITEET YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLLON EDISTÄMISEKSI	17
ePerusteet esiopetukseen, perusopetukseen ja lukioon	17
Oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset	19
Koulukohtaisen (yksikkökohtaisen) opiskeluhuoltoryhmän johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat	21
Poissaolojen ennaltaehkäisy, suunnitelmien seuranta (ml. Seurantamenetelmät ja tiedot) ja poissaoloihin puuttuminen. Vastuunjako sekä luvattomista poissaoloista ilmoittaminen huoltajalle	23

Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen	24
Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa	26
3. TOIMENPITEET TUKITOIMIEN JÄRJESTÄMISEKSI YKSILÖKOHTAISISSA OPISKELUHUOLLOSSA ..	31
ePerusteet esiopetukseen, perusopetukseen ja lukioon	31
Oppilaan oikeus opiskeluhoitopalveluihin.....	33
Yksilökohtaiset opiskeluhoitopalvelut	34
Oppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin	35
Yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen	37
Opiskeluhoitokertomuksen laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitorekisterille	37
Tarvittavan opiskeluhoitotoimen järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä.....	38
Opettajan laajaan terveystarkastukseen luokilla 1, 5 ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa	42
Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet	43
4. YHTEISTYÖ OPPILAIDEN, PERHEIDEN, KOULUSSA TYÖSKENTELEVIEN JA MUIDEN HYVINVOINTIA TUKEVIEN TOIMIJOIDEN KANSSA	46
ePerusteet esiopetukseen, perusopetukseen ja lukioon	46
Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoitotoimeen toteuttamiseen	48
Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä	49

Opiskeluhuollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä	49
Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi	51
Yhteistyö nuorisopalvelujen kanssa	51
Yhteistyö liikuntapalvelujen kanssa	53
Yhteistyö ateria- ja puhtauspalvelujen kanssa	54
Yhteistyö srk:n kanssa	54
Yhteistyö poliisin kanssa	55
Yhteistyö alaikäisten mielenterveys- ja perheneuvolapalvelujen kanssa	55
Yhteistyö sosiaalipalvelujen kanssa	56
Yhteistyö lastensuojelun kanssa	57
Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille	58
5. SUUNNITELMAT OPISKELIJOIDEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ SEKÄ KRIISISUUNNITELMA.....	59
ePerusteet esiopetukseen, perusopetukseen ja lukioon	59
Toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet	62
Opettajan tai rehtorin velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle	67
Toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhoolltopalveluihin.....	67

Yhteistyö huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja / tai poliisille	68
Kriisisuunnitelma (suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle	69
6. LÄHTEET	70

JOHDANTO JA KESKEISET KÄSITTEET

Orimattilaan on laadittu yksi opiskeluhooltosuunnitelma, Orimattilan esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen opiskeluhooltosuunnitelma 2023-2025, jossa on huomioitu eri koulutusasteita koskevat määräykset. Orimattilan opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma sijaitsee sähköisenä Orimattilan opetuspalveluiden Pedanet-sivustolla opetussuunnitelman sisällöissä. Sivustolta löytyy käytössä olevat ohjeistukset ja lomakepohjat, joihin opiskeluhooltosuunnitelmassa kulloinkin viitataan.

Opiskeluhooltosuunnitelma sisältää opetuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhooltotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi. Jokaisen pääluvun alussa on kursivilla kuvattu valtakunnalliset määräykset asiaan liittyvistä opetussuunnitelman perusteista, joiden mukaan paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan.

Opiskeluhooltosuunnitelma on laadittu yhteistyössä hyvinvointialueen, esiopetuksen, koulujen ja oppilaitosten henkilöstön, opiskeluhooltopalvelujen, oppilaiden sekä huoltajien kanssa.

Opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan, miten Orimattilan kouluissa toteutetaan yhteisöllistä opiskeluhooltotyötä, miten yksilökohtaista tukea järjestetään ja miten lasten, oppilaiden, opiskelijoiden, heidän huoltajiensa ja yhteistyötahojen kanssa tehdään yhteistyötä. Opiskeluhooltosuunnitelmassa linjataan myös toimintatavat kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan sekä kriisitilanteiden varalle. Perusopetuksen valmistavan opetuksen opiskeluhoollon järjestämistä ja toteuttamista koskevat samat periaatteet ja oppilaita samat oikeudet kuin perusopetuksen oppilaille annettavassa opiskeluhoollonssa.

Opiskeluhooltosuunnitelman keskeiset käsitteet

Eri koulutusasteilla on vakiintunut erilainen käsitteistö. Tässä suunnitelmassa käytetään

selvyyden vuoksi kaikkien koulutusasteiden kohdalla käsitteestä oppilashuolto ilmaisua **opiskeluhoolto**, esioppilaasta ja perusopetuksen oppilaasta ilmaisua **oppilas** ja tarvittaessa selvyyden vuoksi lukion kohdalla **opiskelija**. Oppilaitoksesta käytetään pääsääntöisesti nimitystä **yksikkö, tarvittaessa päiväkotitai koulu**.

Koulutuksen järjestäjään viitataan käsitteellä **opetuksen järjestäjä**. Käsitteellä **yksikkökohtainen opiskeluhooltoryhmä** tarkoitetaan tässä suunnitelmassa esiopetusyksikkökohtaista ja/tai koulukohtaista opiskeluhooltoryhmää. Käsitteitä esiopetusyksikkö ja lukio sekä esioppilas ja opiskelija käytetään erikseen vain niissä yhteyksissä, joissa yhteys esiopetukseen tai lukioon on ilmeinen.

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa kouluyhteisössä. Oppilaalla on oikeus saada maksutta opiskeluhoolto, jota opetukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden oppilaiden sairaanhoitopalveluja. Opiskeluhooltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus. Opiskeluhoolto toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhoolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä.

Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on kaikkien kouluyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä.

Opiskeluhooltopalveluita ovat kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. Opiskeluhooltopalvelut järjestetään ensisijaisesti lähipalveluna, jolle opetuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat. Toisen asteen kouluterveydenhuollon palveluja voidaan järjestää myös keskitetysti opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä. Tällöinkin palvelun on oltava helposti saavutettavissa.

Jokaisessa yksikössä toimii oma **yksikkökohtainen opiskeluhooltoryhmä**, joka vastaa opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Yksikkökohtaista opiskeluhooltoryhmää johtaa koulutusasteesta riippuen päiväkodinjohtaja tai rehtori/apulaisrehtori.

Orimattilan monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä vastaa opiskeluhoollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista sekä opetuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhoollon suunnitelman laatimisesta. Monialainen opiskeluhoollon

ohjausryhmä johtaa opiskeluhoitotoimintaa yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Orimattilassa ohjausryhmää johtaa opetuspäällikkö.

Orimattila opiskeluhoitotoiminnan monialaisen ohjausryhmän jäsenet lv. 2023-2024

Jarno Ovaska (pj), opetuspäällikkö
Pilvi Luukkonen, Orimattilan yhteiskoulun apulaisrehtori
Sirpa Kinnunen, Myllylän koulun rehtori
Ari Korhonen, Erkkö-lukion opinto- ohjaaja
Tanja Vainio, Myllylän päiväkodin johtaja
Marika Högström, varhaiskasvatuksen erityisopettaja
Linda Udd johtava kuraattori / Anne Pulkkinen, vastaava kuraattori
Kati Leivonen, koulupsykologi
Merja Niemelä, Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon esihenkilö
sosiaalipalvelujen asiakastyön edustaja

kokouksiin osallistuu erikseen kutsuttuna oppilaskunnan hallituksen edustus, vanhempiyhdistyksen edustus, Orimattilan nuorisopalveluiden edustus sekä muita toimijoita tarpeen mukaan.

Opiskeluhoitotoiminnan sisältö

Orimattilan opiskeluhoitotoiminnan ja siinä esitetyt yhteisöllisen oppilashoitotoiminnan toimintatavat ja niiden tavoitteet perustuvat opetussuunnitelman perusteiden ja opiskeluhoitotoiminnan lisäksi seuraaviin paikallisiin ja alueellisiin suunnitelmiin:

Orimattilan kaupunkistrategia
Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
Orimattilan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
Orimattilan nuorten ehkäisevän työn suunnitelma

Orimattilan opiskeluhoitotoiminnan kulmakivet ovat sekä alueellisen että Orimattilan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman kärjet (HYTE-kärjet), joita käytetään lähtökohtina laajasti myös useissa muissa Orimattilan opetuksen järjestämisestä koskevissa suunnitelmissa. Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitotoiminnan suunnitelma nojaa vahvasti Orimattilan kaupungin strategiaan asiakirjoihin. Kaupunginvaltuusto hyväksyy lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman ja se tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa (valtuustokausi).

Alueellisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman kärjet:

1. *Osallisuus ja yhteisöllisyys*: Osallisuus ymmärretään koko elämää koskevana käsitteenä, johon kuuluu osallistumisen ja mielipiteen ilmaisun lisäksi oman elämän hallinta ja yhteisöllisyys.

2. *Mielen hyvinvointi*: Lasten ja nuorten mielen hyvinvointia ylläpitää perheen toimiva arki ja sujuvat peruspalvelut. Tukea saadaan matalalla kynnyksellä varhaisessa vaiheessa.

3. *Arjen turvallisuus*: Välittävät ja läsnäolevat aikuiset turvallisissa ja terveellisissä ympäristöissä tukevat lasten ja nuorten hyvää arkea.

4. *Terveelliset elintavat*: Jokaisella lapsella, nuorella ja perheellä on keinoja taitoja ja tietoa tehdä terveellisiä ja kestäviä valintoja arjessaan.

Suunnitelma ja arviointimittarit laaditaan kaupunkikohtaisessa hyvinvoinnin ja terveyden ohjausryhmässä yhteistyössä opetus- ja varhaiskasvatuspalveluiden kanssa.

Opiskeluhoitosuunnitelma on luettavissa Orimattilan opetus- ja varhaiskasvatuspalveluiden pedanet-sivustolla (opetussuunnitelmaan sisällytettynä) ja se liitetään osaksi Orimattilan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa.

Suojaavien tekijöiden vahvistaminen koulussa

Suojaavat tekijät tukevat rakentavia ratkaisuja ja prosesseja, jotka kantavat vaikeuksien aikana ja auttavat myös tulevaisuudessa ongelmista. Nuori kasvaa ja kehittyy ongelmien ratkaisemisen myötä. Oppilaitos voi olla yksilölle joko suojaava tekijä tai riskitekijä. Koulu voi olla suojaava tekijä, jos se tarjoaa sosiaalista tukea ja kohtelee opiskelijoita oikeudenmukaisesti. ([THL.fi/mielenterveyden edistäminen](https://thl.fi/mielenterveyden-edistaminen)).

Orimattilan kouluissa yksilöä suojaavien tekijöiden tavoitteita:

Koulunkäynnin ja kouluarjen sujuminen

- o varmistetaan, että kaikki oppilaat ja opiskelijat pystyvät osallistumaan opetukseen ja saavat tarvitsemansa tuen. Orimattilan oppimisen tuen suunnitelman lähtökohtana on varmistaa jokaiselle lapselle hänen tarvitsemansa tuki.
- o yhteistyö oppilaiden huoltajien kanssa
- o huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö tukee oppimisen edistämistä, osallisuutta ja kouluun kiinnittymistä.

Osallisuuden ja kouluun kiinnittymisen tukeminen

- sitouttavan kouluyhteisön toimintatavat (mm. yhteisöllisyyden tukeminen, ryhmäyttämiset)
- hyvinvointityö ja -ohjelma Orimattilan kouluissa
- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennaltaehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen

- hyvinvointiohjelma Orimattilan kouluissa
- sisältyy opetussuunnitelman laaja-alaisen osaamisen kokonaisuuteen
- välittävään ja kohtaavan vuorovaikutukseen panostaminen
- koulun aikuisten välinen vuorovaikutus peilautuu lasten käytökseen

erityisesti

- PIKI-materiaali esiopetuksessa
- alakouluissa hyvinvointitunnit 1.-6.-luokille
- yläkouluissa tunne- ja vuorovaikutustunteja 7. ja 8. luokkien "Minä ja meidän luokka"-tunneilla sekä opetussuunnitelman mukaisesti eri oppiaineiden tunneilla
- lukiossa opetussuunnitelman mukaisesti eri oppiaineiden tunneilla

Harrastustoimintaan ohjaaminen

- koulujen kerhotoiminta sekä harrastamisen Suomen malli Orimattilassa
- koulunuorisotyöntekijän tuki sopivan harrastuksen etsimisessä

Opiskeluhooltosuunnitelman yksikkökohtaiset tarkennukset

Opiskeluhooltosuunnitelman yksikkökohtaisten tarkennusten laatimisesta vastaa kyseisen yksikön opiskeluhoitoryhmä. Tarkennukset laaditaan yhteistyössä koulun johtotiimin, henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien kanssa. Koulukohtaista opiskeluhoitoryhmää johtaa esiopetuksessa päiväkodinjohtaja ja kouluissa rehtori/apulaisrehtori. Päiväkodinjohtajat ja rehtorit vastaavat siitä, että koulujen yksikkökohtaiset tarkennukset liitetään osaksi koulujen toimintasuunnitelmaa ja -kertomusta.

Yksikkökohtaiset tarkennukset:

- arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista yhteystietoineen
- yhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi
- toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa
- yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

- o suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Yhteisöllisen opiskeluhoitotyön keskeiset tavoitteet ja periaatteet Orimattilassa

Yksiköissä tehtävä menestyksellinen yhteisöllinen työ perustuu yhteisön jäsenten hyviin yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoihin, joita opitaan ennen kaikkea arjen luonnollisissa kohtaamisissa. Aikuisten malli ja esimerkki ovat erityisen tärkeitä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Yksiköiden toimintakulttuureiden kehittämisessä tärkeitä näkökulmia ovat turvallisuus, laadukas vuorovaikutus, kiireettömyys, osallisuus ja liikunnalliseen elämäntapaan kannustaminen.

Yhteisöllisen opiskeluhoitotyön lähtökohtana ovat yhteisölähtöiset toimintatavat. Yhteisölähtöisillä toimintatavoilla pyritään vahvistamaan sekä yhteisön että oppilaan hyvinvointia ja tukemaan oppilaiden kestäväää elämäntapaa. Yhteisölähtöisillä toimintatavoilla pyritään ennaltaehkäisemään ongelmia, kuten epäterveellisistä elämäntavoista ja liikkumattomuudesta aiheutuvia terveyshaittoja, yksinäisyyttä, koulupoissaoloja, mielenterveysongelmia ja päihteiden käyttöä. Yhteisöllisen työn suuntaamisessa kiinnitetään erityistä huomiota yksikkö- ryhmä- ja luokkayhteisön ajankohtaisiin ilmiöihin. Työssä huomioidaan tarvittaessa myös Orimattilan alueelliset ilmiöt.

Yhteisöllisen opiskeluhoitotyön tehtävänä on tukea jokaista oppilasta kokonaisvaltaisesti niin psyykkisen, fyysisen kuin sosiaalisenkin hyvinvoinnin näkökulmasta tasaveroisena yhteisön jäsenenä. Psyykinen tasapaino yhdessä kehon hyvinvoinnin, toimivien kaverisuhteiden sekä sosiaalisen yhteenkuuluvuuden kanssa luovat parhaat lähtökohdat myös tuloksekkaalle oppimiselle.

Orimattilan **yhteisöllisen opiskeluhoitotyön** keskeisiä tavoitteita ovat

1. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen, yhteisöön kiinnittyminen
2. Psykologisen turvallisuuden tunteen vahvistaminen
3. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sekä koko yhteisön jäsenten välisen hyvän kommunikaation vahvistaminen
4. Terveellisten elämäntapojen edistäminen
5. Terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön varmistaminen

Orimattilan kaupungin perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 vahvistetaan lasten hyvinvoinnin tukemista, yhteisöllistä vuorovaikutusta ja kouluun kiinnittymistä kaupunkikohtaisella opetussuunnitelmaan liitettävällä hyvinvointiohjelmalla 1.8.2023 alkaen. Hyvinvointiohjelma

tukee myös lukuvuoden 2023–2024 alussa käyttöön otettavaa valtakunnallista perusopetuksen opetussuunnitelmamuutosta, jonka tavoitteena on lisätä yhteisön jäsenten hyvinvointia, rauhallista ilmapiiriä, hyviä sosiaalisia suhteita ja ennaltaehkäisevästi vähentää koulupudokkuutta ja koulupoissaoloja (OPS-muutokset luvuissa 4,5 ja 8).

Kouluissa tapahtuvan hyvinvointityön tärkeyttä halutaan korostaa osoittamalla hyvinvoinnin ja tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamiseen yksi tunti viikoittain vuosiluokilla 1-6 oppiaineisiin sisältyvien hyvinvointitaitojen sisältöjen lisäksi. Hyvinvointitunti ei lisää oppilaan viikkotuntimäärää, vaan sisältö on rakennettu käytössä olevan opetussuunnitelman ja maakunnallisen hyvinvointisuunnitelman sisällöistä. Vuosiluokilla 7-9 sekä lukiossa hyvinvointityön rakennetta ja sisältöjä kehitetään edelleen lv. 2023-2024.

Orimattilan opetuspalveluissa hyvinvointikoordinaattorin sekä kouluille nimettyjen hyvinvointivastaavien tehtävänä on tukea kouluissa tehtävää edellä kuvattua hyvinvointityötä ja vahvistaa koulujen liikunnallista toimintakulttuuria. Koulujen toimintakulttuuria kehitetään erilaisten fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin liittyvien teemojen kautta. Toiminnassa hyödynnetään Liikkuva Koulu- hankkeesta sekä ulkoluokkatoiminnan kehittämistä saatuja toimivia malleja, käytänteitä ja kokemuksia.

Hyvinvointityön painopisteenä on koko yhteisön hyvinvointi, joka käsittää koulussa toimivat aikuiset sekä lapset ja nuoret. Hyvinvointityö linkittyy myös paikallisten seurojen ja yhdistysten kanssa tehtävänään Harrastamisen Suomen malli-yhteistyöhön.

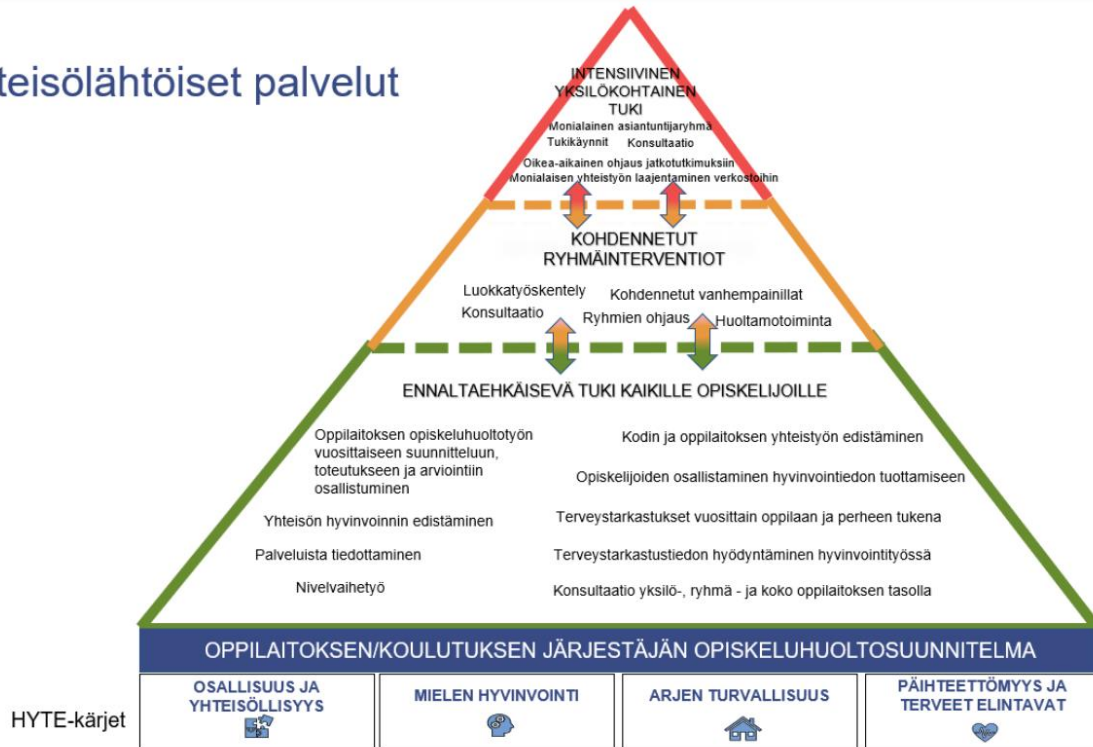
Liikunnallisen toimintakulttuurin tavoitteita ovat:

- o terveyttä edistävän liikunnan lisääminen
- o liikunnalliseen elämäntapaan kannustaminen
- o toimintakulttuurin liikunnallistaminen
- o oppimisympäristöjen kehittäminen liikkumaan innostavaksi
- o aktiivisen, toiminnallisuuteen perustuvan päivärakenteen kehittäminen
- o viihtyvyyden parantaminen oppilaiden osallisuutta lisäämällä
- o yhteistyö paikallisten seurojen ja yhdistysten kanssa
- o erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden erityistarpeiden huomioiminen
- o eri toimijoiden yhteistyön kehittäminen liikunnallisuuden lisäämiseksi ja arvioimiseksi.

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen opiskeluhuollon yksikön kuvaus opiskeluhuollosta yhteisölähtöisenä palveluna

Yhteisölähtöiset palvelut

1. ARVIO OPISKELUHUOLTOPALVELUIDEN KOKONAISTARPEESTA JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVISTA OPISKELUHUOLTOPALVELUISTA

Perusteet esiopetukseen, perusopetukseen ja lukioon

esiopetus

Arvioon opiskeluhoillon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista (ikäryhmälle tarkoitetut neuvolapalvelut sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin esiopetusyksiköltä. Tiedot ilmoitetaan opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten henkilötyövuosina. Arvioilla varmistetaan opiskeluhoitopalvelujen riittävyys huomioiden

lasten ja esiopetusyksiköiden tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määräajassa.

Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta

Arvioon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä sekä opiskeluhuollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arviossa huomioidaan esimerkiksi esiopetusyksiköiden määrä ja esiopetuksen lapsimäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arviossa huomioidaan lisäksi esimerkiksi tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien sekä maahanmuuttotaustaisten lasten lukumäärät ja osuudet.

Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Opetuksen järjestäjän arviossa käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten (ikäryhmälle tarkoitettut neuvolapalvelut sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) henkilötyövuodet.

perusopetus

Arvioon opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin koululta. Tiedot ilmoitetaan opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten henkilötyövuosina. Arvioilla varmistetaan opiskeluhoitopalvelujen riittävyys huomioiden oppilaiden ja kouluyhteisön tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määräajassa.

Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta

Arvioon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä sekä opiskeluhuollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arviossa huomioidaan esimerkiksi kouluyksiköiden määrä ja koulujen oppilasmäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arviossa huomioidaan lisäksi esimerkiksi eri ikäisten, tehostettua ja erityistä tukea tarvitsevien ja maahanmuuttotaustaisten oppilaiden lukumäärät ja osuudet. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti paikallista lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa, jota on koottu myös oppilailta ja huoltajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisilta.

Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Opetuksen järjestäjän arvioissa käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten (kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) henkilötyövuodet.

lukio

Arvioon opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista (opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin oppilaitokselta. Tiedot ilmoitetaan koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten henkilötyövuosina. Arvioilla varmistetaan opiskeluhoitopalvelujen riittävyys huomioiden opiskelijoiden ja lukioyhteisön tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määräajassa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 15 § ja 17 § ja terveydenhuoltolaki 1326/2010 16 §).

Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta

Arvioon opiskeluhoollon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä sekä opiskeluhoollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arvioissa huomioidaan esimerkiksi oppilaitosyksiköiden määrä ja oppilaitosten opiskelijamäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti paikallista lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa, jota on koottu myös opiskelijoilta ja huoltajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisilta.

Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Koulutuksen järjestäjän arvioissa käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten (opiskeluterveydenhuolto sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut) henkilötyövuodet.

Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista Orimattilan opetuspalveluissa

Opiskeluhoitopalveluita sitovat opiskelijahuoltolain mukaiset mitoitukset koskevat koulukuraattoria (enintään 670 oppilasta) ja koulupsykologia (enintään 780 oppilasta). THL:n kouluterveydenhuollon henkilöstömitoitussuosituksen mukaisesti

kouluterveydenhoitajalla tulisi olla enintään 460/570 oppilasta/opiskelijaa ja koululääkärillä 2100 oppilasta.

Opiskeluhuollon kokonaistarpeen arvioinnissa päiväkodit ja koulut ovat tuottaneet yksikkökohtaiset arviot tarvittavista opiskeluhoitopalveluista mm. oppilasmäärien, tuen tarpeiden, toimintaympäristönsä erityispiirteiden, oppimisen tuen ja opiskeluhuollon yhteistyötarpeen, yhteisöllisen ja ennaltaehkäisevän työn painotuksen sekä toiminnan suunnitteluun ja järjestämiseen liittyvien seurantatietojen (kouluterveyskyselyjen tulokset, KiVa-kyselyt, yhteisöllisen opiskeluhuollon kyselyt jne). perusteella yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Keväällä 2023 esi-, perusopetuksen ja lukion oppilaitoksista saatujen arvioiden osalta Orimattilan **kokonaistarpeiksi** ilmoitettiin lukuvuodelle 2023-2024 yhteensä **4,2 kouluterveydenhoitajan, 4,0 koulukuraattorin ja 2,8 koulupsykologin henkilötyövuotta**.

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen opiskeluhoitopalveluiden yksikkö ilmoittaa Orimattilan opiskeluhoitosuunnitelmaa varten käytössä olevat kouluterveydenhuollon sekä kuraattori- ja psykologipalveluiden resurssit henkilötyövuosina ammattiryhmittäin.

Keväällä 2023 Päijät-Hämeen hyvinvointialueen opiskeluhoitopalveluiden yksikkö ilmoitti Orimattilan **opiskeluhoitopalvelujen käytössä olevaksi resurssiksi 3,6 kouluterveydenhoitajan, 4,0 kuraattorin, 2,0 psykologin (lisäksi psykologiresurssia täydennetään ostopalveluilla) ja 0,8 koululääkärin henkilötyövuotta** lukuvuodelle 2023-2024.

2. KOULUYHTEISÖN TOIMENPITEET YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLLON EDISTÄMISEKSI

ePerusteet esiopetukseen, perusopetukseen ja lukioon

esiopetus

Esiopetuksen toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on tärkeä osa esiopetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Lasten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (opetussuunnitelman mukainen ja opetuksen järjestäjän opiskeluhoolto) mukaisesti yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Esiopetuksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu esiopetusyhteisön hyvinvoinnista.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan

- o yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintatavat esiopetuksessa*
- o esiopetusyksikkökohtaisten opiskeluhooltoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat*

perusopetus

Koulu yhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Oppilaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (opetussuunnitelman mukainen ja opetuksen järjestäjän opiskeluhoolto) mukaisesti yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Koulun henkilökunnalla on ensisijainen vastuu koulu yhteisön hyvinvoinnista.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan

- o oppilaiden ja koulu yhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset*
- o koulukohtaisten opiskeluhooltoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat*
- o poissaolojen ehkäisemisestä, suunnitelmallisesta seurannasta ja poissaoloihin puuttumisesta määrätään perusteiden luvuissa 5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä ja 5.6 Paikallisesti päätettävät asiat*
- o tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen*
- o yhteistyö ja käytänteet koulu ympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa*

Lukio

Lukioyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhoito on tärkeä osa lukiokoulutuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (opetussuunnitelman mukainen ja koulutuksen järjestäjän opiskeluhoito) mukaisesti kuuluu yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 6 §.) Oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu lukioyhteisön hyvinvoinnista (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 4 §).

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- o opiskelijoiden ja lukioyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset*
- o oppilaitoskohtaisten opiskeluhoitoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14§ (1501/2016))*
- o koulutukseen osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen*
- o tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen*
- o yhteistyö ja käytänteet oppilaitosympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa (terveydenhuoltolaki 1326/2010 16 § ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 388/2011 12 §).*

Oppilaiden ja kouluyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset

Esiopetus

1. Mitä kuuluu- lomake täytetään vuodenvaihteessa. Tulosten tarkastelu tehdään opiskeluhuoltoryhmässä ja tuloksia hyödynnetään toiminnan suunnittelussa.
2. Lapsiryhmistä nousevia asioita ja ilmiötä seurataan toimintavuoden aikana sekä ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi.
3. Yksiköissä teetetään lisäksi myös muita valtakunnallisia tai alueellisia kyselyitä, joiden tulokset huomioidaan yksiköiden omassa toiminnassa ja sen kehittämisessä.

Perusopetus ja lukio

1. Kouluterveyskysely

Kysely teetetään joka toinen vuosi perusopetuksen 4. ja 5. sekä 8. ja 9. vuosiluokkien oppilaille ja lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoille. Kaupunkikohtaiset tulokset koostetaan osaksi lasten ja nuorten hyvinvointikertomusta. Tulokset käydään läpi opiskeluhuollon monialaisessa ohjausryhmässä ja keskeiset tulokset huomioidaan toiminnan kehittämisessä.

Yksikkökohtainen tulosten tarkastelu tapahtuu yksikön omassa koulukohtaisessa opiskeluhuoltoryhmässä, johtotiimissä, oppilas- /opiskelijakunnan hallituksien sekä vanhempainyhdistyksien kokouksissa. Eri tahot tekevät kyselyistä nostoja oman tehtävänsä kannalta keskeisistä näkökulmista. Koulukohtainen opiskeluhuoltoryhmä koostaa eri tahojen nostot ja hyödyntää tuloksia toiminnan suunnittelussa ja kehittämistoimenpiteiden miettimisessä. Koulukohtainen opiskeluhuoltoryhmä vastaa keskeisten nostojen tiedottamisesta oppilaille, huoltajille, opettajille ja muulle henkilöstölle.

2. Laajojen terveystarkastusten ja Move-testien koonnit

Koululääkäri ja kouluterveydenhoitaja tekevät laajat terveystarkastukset kaikille 1. 5. ja 8.-luokkalaisille. Kouluterveydenhoitaja laatii tarkastuksissa esiin tulleista ilmiöistä koonnin, joka käydään läpi koulukohtaisessa opiskeluhuoltoryhmässä. Samassa yhteydessä käydään läpi Move-testien tulokset.

Move-testit on tarkoitettu toteutettavaksi peruskoulun 5. ja 8.-luokkalaisille. Kouluterveydenhoitaja käy tulokset läpi oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa laajoissa terveystarkastuksissa ja tiedottaa liikunnanopettajille ja koulukohtaiselle

opiskeluhooltoryhmälle tuloksista yleisellä tasolla. Orimattilassa testit teetetään 4.- ja 7.-luokkalaisille lukuvuoden lopussa. Tuloksien arvioinnissa on syytä huomioida, että Move-testit on suunniteltu toteutettavaksi 5.- ja 8.-luokkalaisille.

Kouluterveydenhoitaja laatii terveystarkastuksista koosteen, jonka hän saattaa koulukohtaisen opiskeluhooltoryhmän tietoisuuteen. Terveystarkastuksen tekemät nostot laajoista terveystarkastuksista sekä Move-testien tuloksista otetaan huomioon oppilaiden hyvinvointia ja terveyttä edistävien yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä.

3. KiVa-kysely

Orimattilassa kaikkien peruskoulujen oppilaat vastaavat säännöllisesti KiVa- kyselyyn. Tulokset käydään läpi koulukohtaisessa opiskeluhooltoryhmässä ja ovat osa kiusaamisen ja häirinnän ehkäisevää ja estävää työtä.

4. Koulukohtaisen opiskeluhooltoryhmän kokouksissa eri toimijoiden esiin nostamat ilmiöt

5. Muut kyselyt

Yksiköissä voidaan teettää lisäksi myös muita valtakunnallisia tai alueellisia kyselyitä, joiden tulokset huomioidaan yksiköiden omassa toiminnassa ja sen kehittämisessä.

Lisäksi lukiossa opiskelijat vastaavat joka toinen vuosi lukiolaisbarometriin, joka antaa tietoa muun muassa opiskelijoiden hyvinvoinnista.

Koulukohtaisen (yksikkökohtaisen) opiskeluhooltoryhmän johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat

Huom! Tässä opiskeluhooltosuunnitelmassa käytetään koulukohtaisesta opiskeluhooltoryhmästä käsitettä yksikkökohtainen opiskeluhooltoryhmä, jolloin se kattaa toiminnan esiopetuksesta lukioon.

Yksikkökohtaisen opiskeluhooltoryhmän kokoonpano

Esiopetuksessa opiskeluhooltoryhmä koostuu päiväkodin johtajasta, varhaiskasvatuksen opettajasta, varhaiskasvatuksen erityisopettajasta, koulukuraattorista, koulupsykologista, terveydenhoitajasta sekä tarvittaessa muista yhteistyökumppaneista. Kokoonpanoa voidaan laajentaa (tai supistaa) tarpeen mukaan.

Perusopetuksessa yksikkökohtaista opiskeluhoitoryhmää johtaa koulusta riippuen rehtori tai apulaisrehtori. Peruskoulussa ryhmään voi kuulua rehtorin/apulaisrehtorin lisäksi koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja, koulupsykologi, koulun hyvinvointivastaava, erityisopettaja, oppilaskunnan ohjaava opettaja sekä oppilaskunnan hallituksen ja vanhempainyhdistyksen edustaja mahdollisuuksien mukaan. 7–9.- luokilla kokoonpanossa on tärkeää huomioida myös oppilaanohjaaja ja koulunuorisotyöntekijä. Kokoonpanoa voidaan laajentaa (tai supistaa) tarpeen mukaan.

Lukion yksikkökohtaiseen opiskeluhoitoryhmään kuuluu rehtorin lisäksi opinto-ohjaaja, erityisopettaja, koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja, koulupsykologi, etsivä nuorisotyöntekijä, opiskelijakunnan hallituksen edustaja ja yksi opettaja (hyvinvointivastaava/opiskelijakunnan ohjaava opettaja). Kokoonpanoa voidaan laajentaa (tai supistaa) tarpeen mukaan.

Yksikkökohtaisen opiskeluhoitoryhmän tehtävä

1. Vastaa yksikön opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista.
2. Laatii lukuvuosittain toimintasuunnitelman, johon kirjataan lukuvuoden tavoitteet ja liittää sen osaksi yksikön toimintasuunnitelmaa.
3. Laatii lukuvuosittain toimintakertomuksen ja liittää sen osaksi toimintakertomusta.
4. Tunnistaa ja nostaa näkyväksi yksikön hyviä ja toimivia käytäntöjä ja pyrkii poistamaan toimintatavoista kasvun ja oppimisen esteitä.
5. Tunnistaa ja nostaa näkyväksi yhteisön ilmiöitä, jotka tukevat oppilaiden hyvinvointia sekä ei-toivottuja ilmiöitä ja sopii, miten ei-toivottuihin ilmiöihin jokainen voi puuttua omien työtehtäviensä kautta.
6. Koordinoi ryhmä- tai luokkakohtaista opiskeluhoolltoa sekä yhteistyön järjestämistä yksikön hyvinvoinnin tukemiseksi.
7. Käy läpi kouluterveyskyselyn koosteet, koosteet laajoista terveystarkastuksista ja move-testeistä (perusopetus) ja mahdollisista muista kyselyistä. Toiminnan suunnittelu tehdään tulosten pohjalta. Lukiossa tehdään kouluterveyskysely ja hyvinvointiprofiili vuorovuosittain.
8. Tiedottaa oppilaille ja heidän huoltajilleen opiskeluhoollon palveluista sekä opettajille että henkilöstölle opiskeluhoollon toimintatavoista.
9. Täyttää opiskeluhoollon ohjausryhmän laatiman check-listan, jonka avulla varmistetaan opiskeluhoollotoiminnan yhdenvertainen toteutuminen yksiköissä.
10. Osallistuu lakisääteiseen terveellisuuden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkistukseen yksikössä sovitulla tavalla.

Yksikkökohtaisen opiskeluryhmän toimintatavat

1. Kokoontuu säännöllisesti (esiopetuksessa 2–4 kertaa vuodessa, perusopetuksessa 2–4 kertaa lukukaudessa, lukiossa jaksoittain eli 5 kertaa lukuvuodessa).
2. Laatii kokoontumisistaan muistion.
3. Työskentelyssä korostetaan huoltajien sekä oppilaiden osallisuutta heidän ikätasonsa mukaisella tarkoituksenmukaisella tavalla.

Poissaolojen ennaltaehkäisy, suunnitelmien seuranta (ml. Seurantamenetelmät ja tiedot) ja poissaoloihin puuttuminen. Vastuunjako sekä luvattomista poissaoloista ilmoittaminen huoltajalle

Esiopetus

Oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuotena lapsen on osallistuttava vuoden kestävään esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan (POL §26 a). Esiopetuksen tavoitteiden toteutumisesta on keskusteltava poissaolojen yhteydessä.

1. Alle 2 viikon poissaolo: ilmoitus varhaiskasvatuksen opettajalle
2. Yli 2 viikon poissaolo: poissaolosta sovitaan varhaiskasvatuksen opettajan kanssa
3. Kun/jos lapsella on säännöllisiä poissaoloja (vapaapäiviä), tulee huolehtia esiopetuksen tavoitteiden saavuttamisesta
- 4- Ilta-, viikonloppu- ja vuorohoidon osalta tulee huolehtia esiopetuksen tavoitteiden saavuttamisesta.

Perusopetus

Orimattilan peruskouluissa noudatetaan Päijät-Hämeen yhteistä poissaoloihin puuttumisen mallia. Orimattilan opetuspalveluissa on laadittu lisäksi erillinen ohjeistus ja vastuut oppilaiden poissaolojen seuraamiseksi ja ehkäisemiseksi sekä tukitoimien käynnistämiseksi jokaisen toimijan näkökulmasta (Pedanet-sivustolla opetussuunnitelman materiaaleissa).

Lukio

Opiskelijoiden poissaolojen ennaltaehkäiseminen ja toimintamalli poissaoloihin puuttumiseksi:

Opiskelijan tulee osallistua opetukseen, ellei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta (lukiolaki 25§). Luvattomia poissaoloja ei sallita. Ennalta tiedossa oleviin poissaoloihin tulee hakea lupa hyvissä ajoin. Opiskelijan huoltajan on selvitettävä poissaolon syy pikaisesti.

Poissaoloja ennaltaehkäistään luomalla opiskelijoille turvallinen ja viihtyisä opiskeluympäristö.

Opettajat merkitsevät poissaolot Wilmaan viipymättä. Ryhmänohjaaja seuraa säännöllisesti opiskelijoiden poissaoloja. Luvattomiin ja huolta herättäviin poissaoloihin puututaan heti ja ryhdytään opiskeluhuollollisiin toimenpiteisiin.

Alle 18-vuotiaiden opiskelijoiden poissaolot selvittää huoltaja

Täysi-ikäinen opiskelija voi antaa kirjallisen suostumuksen, että huoltaja selvittää poissaolot tai selvittää itse poissaolonsa toimittamalla koululle todistukset poissaoloista, esim. lääkärintodistuksen.

Kaikkiin poissaoloihin on oltava hyväksytty syy. Hyväksyttävät poissaolon syyt koulussamme ovat opettajan tai rehtorin myöntämä lupa, huoltajan allekirjoittama kirjallinen todistus poissaolon syystä, terveydenhoitajan tai lääkärin kirjoittama todistus sairaudesta ja yli 18-vuotiailla, joilla ei ole huoltajaa, rehtorin lupa. Epäselvissä tapauksissa rehtorin tulkinta on ratkaiseva.

Autokoulun ajotunnit eivät ole hyväksyttävä syy. Tutkinto (kirjallinen ja ajo), simulaatioajo, käsittelykoe ja liukkaan kelin harjoittelu ovat hyväksyttäviä syitä, joihin on anottava poissaololupa.

Jokainen poissaolo on selvitettävä Wilman kautta. Opettaja ei anna arvosanaa opintojaksosta/ moduulista, jos opiskelijalla on selvittämättömiä poissaoloja tai muuten poissaolojen määrä on niin merkittävä, ettei hän voi näytön puutteen vuoksi arvioida opintojaksoa/moduulia. Tästä opettaja antaa ohjeen jokaisen opintojakson alussa.

Opintojakso (kurssi), joka sisältää selvittämättömiä tai luvattomia poissaoloja voi tuottaa arvosanaksi K:n. K tarkoittaa, että opintojakso on keskeytynyt.

Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Tupakkalaki: Tupakoida ei saa päiväkotien taikka esi- tai perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten ulkotiloissa; ([tupakkalaki 13.4.2022/283 74§](#)) Kaikkien koulun aikuisten on puututtava koulun alueilla ilmenevään tupakointiin ja päihteiden käyttöön.

Orimattilan perusopetuksessa sekä lukiossa noudatetaan ohjeistusta päihteiden käyttöön puuttumiseksi (puuttumisen mallit päihteisiin).

Ennaltaehkäisevän päihdetyön tavoitteet:

- tukea oppilaiden ja opiskelijoiden tervettä kasvua, vahvistaa suojaavia tekijöitä ja ennaltaehkäistä päihteiden käyttöä
- tarjota tietoa päihteistä, (sähkö-)tupakka- ja nikotiinituotteista sekä rahapelaamisesta ja päihteiden käytön riskitekijöistä
- vaikuttaa oppilaiden ja opiskelijoiden asenteisiin ja aikomuksiin sekä oikoa virhekäsityksiä
- tarjota tietoa, mistä päihdeongelmiin ja niiden ennaltaehkäisemiseen voi hakea apua

Sisällöt:

Alakoulut

- Ympäristöoppi: terveystieto, arjen taidot
- Terveystietojen teematunnit tarvittaessa
- Näkyvien ilmiöiden käsittely luokanopettaja-vetoisesti, tarvittaessa yhteistyössä muiden kanssa
- Huomioidaan, että lapset ja nuoret törmäävät ympäristössään päihteiden- ja nikotiinituotteiden käyttöön sekä rahapelaamiseen jo ennen omakohtaista kokemusta niiden käytöstä.

Yläkoulut

7.luokat

- Terveystieto: riippuvuuksien kehittyminen ja syyt, netti- ja peliriippuvuudet, tupakka, nuuska
- Minä ja meidän luokka- kokonaisuus: koulunnuorisotyöntekijän ennaltaehkäisevä päihdetunti

8.luokat

- Terveystieto: päihteet - alkoholi, huumeet ja lääkkeet, terveet elämäntavat
- Ehkäisevän päihdetyön kokonaisuus: päihdekasvatustunti kaikille 8. luokille, koulutustilaisuus opettajille, ehkäisevän päihdetyön vanhempainilta
- Kouluterveydenhoitaja: laaja-alaiset terveystarkastukset

9.luokat

- Terveystieto: mielen hyvinvointi
- 9.-luokkalaisten vierailu "nuorten olohuoneessa"

7.-9.-luokkalaistille joka kevät ennaltaehkäisevän päihdekasvatustyön iltapäivä yhteistyössä nuorisopalveluiden kanssa

Lukio

- Selvitellään yhteistyön mahdollisuuksia päihdesairaanhoidajan kanssa

Riskiryhmään kuuluvien oppilaiden tunnistaminen ja tukeminen

- Koulun aikuiset seuraavat oppilaiden hyvinvointia ja toimivat "Kun huoli herää"-ohjeistuksen mukaisesti
- Kouluterveydenhoitaja: Laajat terveystarkastukset 1. 5. ja 8. luokilla, lukiolaisilla terveystarkastus kerran lukion aikana
 - tarkastuksissa keskustellaan mm. päihteiden käytöstä oppilaan ikätason mukaisesti

Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Opiskelu ympäristöllä ja -yhteisöllä on suuri merkitys oppilaan ja opiskelijan terveydelle ja hyvinvoinnille sekä mahdollisuuksille oppia omien kykyjen mukaisesti. Terveellinen ja turvallinen opiskelu ympäristö sekä hyvinvoiva yhteisö muodostuvat hyvistä fyysisistä, psyykkisistä ja sosiaalisista olosuhteista. Myös henkilöstö hyötyy terveellisestä ja turvallisesta ympäristöstä ja hyvinvoivasta yhteisöstä.

Tarkastus on lakisääteinen

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on oppilaitosympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä oppilaitos yhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta. Tehtävää

toteutetaan tarkastamalla oppilaitokset **kolmen vuoden välein** (terveydenhuoltolaki 1326/2010). Muilla viranomaisilla on velvollisuus osallistua tarkastuksen yhteistyöhön.

Kaikki koulu- ja opiskeluterveydenhuollon piirissä olevat oppilaitokset on tarkastettava. Myös esiopetusyksiköt tulisi tarkastaa monialaisesti. Terveysuojelulaki 763/1994 velvoittaa tarkastamaan kaikki kokoontumistilat ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki huolehtimaan myös esiopetuksen ympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä yhteisön hyvinvoinnista.

Tässä tekstissä käytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti termiä oppilaitos tarkoittamaan kaikkia kouluja ja oppilaitoksia.

Tarkastus tehdään monialaisena yhteistyönä

Oppilaitosten terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastus tehdään yhteistyössä eri viranomaisten ja muiden tahojen kanssa (asetus 338/2011). Se on useiden eri viranomaisten vastuulla.

Yhteistyö edellyttää toimivia rakenteita sekä yhteistä sopimista toimintatavoista ja vastuista.

- **Esi- ja perusopetuksessa sekä lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa** hyödynnetään opiskeluhooltoon luotuja monialaisia rakenteita.
- **Korkeakouluissa** tarkastustoiminnasta sovitaan oppilaitoksen johdon, opiskeluterveydenhuollon vastaavan viranomaisen ja oppilaitoksen sijaintikunnan terveysuojeluviranomaisen kesken.

Oppilaitosympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastus on kokonaisuus, joka muodostuu useista peräkkäisistä vaiheista.

Eri toimijoiden roolit

On tärkeää, että kukin toimija tuntee tehtävänsä ja roolinsa ympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin seurannassa ja edistämisessä.

Päiväkodin johtaja / rehtori

vastaa opiskelun ja koulunkäynnin järjestelyistä sekä opiskelu- ja työympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta.

Neuvola- koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

huolehtii tarkastusten ja seurannan säännöllisestä toteutumisesta yhdessä muiden toimijoiden kanssa osana oppilaitoksen opiskeluhuoltoa tai hyvinvointityötä

tuottaa tarkastukseen tietoa oppilaiden ja opiskelijoiden terveydestä sekä yhteisön hyvinvoinnin ja ympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden tilanteesta

Terveydensuojelu

arvioi ja valvoo oppilaitosten olosuhteita, toimintaa ja tilojen kuntoa sekä terveysriskejä

antaa tarvittaessa määräyksiä terveyshaitan selvittämiseksi tai poistamiseksi

Työsuojelu

välittää tarkastukseen työsuojelutarkastuksen palautteen työn ja työympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta

Työterveyshuolto

välittää tarkastukseen työpaikkaselvityksessä saatua yleistä tietoa työympäristön olosuhteista ja henkilöstön hyvinvoinnista

Kiinteistön omistaja

vastaa kiinteistön ja rakennusten ylläpidosta, hoidosta ja huollosta sekä puutteiden korjauksesta

Opettaja, psykologi ja kuraattori

omaa tietoa terveellisyyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia edistävästä ja vaarantavista tekijöistä sekä oppilaiden ja opiskelijoiden tuen tarpeista

Oppilaat ja opiskelijat

osallistuvat tarkastuksen toteuttamiseen sekä jatkotoimien suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Tarkastuksen toteuttaminen

1. Suunnittelu

Tarkastusta suunniteltaessa sovitaan vähintään millä tavoin eri tahot ovat mukana tarkastuksen toteuttamisessa, kuka huolehtii yksityiskohtaisesta aikataulusta ja kutsuista kolmen vuoden välein, miten oppilaiden ja opiskelijoiden sekä huoltajien osallisuus tarkastuksessa toteutetaan, minkälaisissa osissa oppilaitos tarkastetaan, ketkä toimivat eri yksiköiden vastuu- ja yhdyshenkilöinä ja miten asiasta tiedotetaan oppilaitoksessa.

2. Taustatiedon kokoaminen

Tarkastuksessa tarvitaan laajasti tietoa ympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä yhteisön hyvinvoinnista. Tällaisia tietoja ovat tarkastusvälillä kertyneet tiedot, tarkastusta varten tehtyjen kyselyjen ja selvitysten tulokset sekä tiedot oppilaitoksen toimintamalleista ja käytännöistä. Tietoa kerätään eri toimijoilta ja lähteistä esimerkiksi kouluterveyskyselystä ja laajojen terveystarkastusten luokkayhteenvetoista.

3. Tarkastustilaisuus oppilaitoksessa

Tarkastustilaisuus pitää sisällään aloituspalaverin, tilakierroksen sekä yhteenvetopalaverin. Aloituspalaverissa käydään läpi eri tahojen kokoamat taustatiedot ja suunnitellaan tilakierroksen reitti. Yhteenvetopalaverissa kootaan kaikki tiedot ja löydökset yhteen, arvioidaan ympäristöön ja yhteisöön liittyvät terveysriskit sekä sovitaan jatkotoimista ja niiden vastuutahoista.

Tarkastustilaisuuteen voivat osallistua kaikki yhteistyötahot. Erityisesti oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuus on tärkeää ja oppilaitoksissa tuleekin pohtia keinoja sen varmistamiseksi.

Ilman oppilaitoksen vastuuhenkilön (rehtorin), terveydensuojeluviranomaisen, koulu- tai opiskeluterveydenhuollon sekä kiinteistön ylläpidosta vastaavan tahon edustusta tarkastustilaisuus jää puutteelliseksi.

Huoltajien, henkilöstön, työterveyshuollon sekä työsuojelun osallistuminen tuo uusia näkökulmia ja tukee kokonaisuuden hahmottamista.

4. Jatkotoimet ja seuranta

Tarkastuksen jatkotoimille sovitaan vastuutahot ja aikataulut. Oppilaitoksen opiskeluhuolto- tai hyvinvointityöryhmän vastuulle kuuluvat erityisesti oppilaitosyhteisön hyvinvointiin liittyvät jatkotoimet.

Jatkotoimien etenemistä seurataan oppilaitoksissa vuosittain osana yhteisöllisen opiskeluhuollon seurantaan opiskeluhuoltoryhmässä. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto varmistavat seurannan toteuttamisen sovitun aikataulun mukaisesti.

5. Dokumentointi

Tarkastuksen ja seurannan tiedot, löydökset ja sovitut toimet dokumentoidaan tähän tarkoitukseen laadituille sähköisille lomakkeille. Ne kokoavat tarkastuksen sisällön yhteen oppilaitoksen näkökulmasta.

Lomakkeet oppilaitoksen terveellisyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastamiseen ja seurantaan

Dokumentit jaetaan kaikille toimijoille. Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto huolehtii asiakirjojen arkistoinnista.

6. Tiedottaminen

Oppilaitoksen tarkastuksesta ja sen tuloksista tiedotetaan oppilaille, opiskelijoille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyökumppaneille. Yhteenvetoon tarkastuksesta voi julkaista esimerkiksi oppilaitoksen verkkosivuilla. Myös suunnitelluista jatkotoimista, niiden aikatauluista sekä seurannasta tiedotetaan.

Tarkastuksen sisältöalueet

Tarkastus sisältää sekä opiskeluyhteisön hyvinvoinnin että oppilaitosympäristön terveellisyden ja turvallisuuden arvioinnin. Siihen tarvitaan useiden eri ammattilaisten osaamista sekä opiskelijoiden että huoltajien näkemyksiä. Tarkastuksen sisällöt ovat: Yhteisön hyvinvointi, psykososiaalinen hyvinvointi, opiskelun ja koulunkäynnin järjestäminen hyvinvointia tukevasti, ehkäisevä päihdetyö, liikunnallisuuden ja ergonomian edistäminen, terveellisten ruokailutottumusten edistäminen, terveellisyys ja turvallisuus kiinteistössä, rakennus ja sisätilat, piha ja liikenne, esteettömyys, turvallisuuden edistäminen, turvallisuuden edistäminen yhteisössä ja ympäristössä, tapaturmien ehkäisy, paloturvallisuus ja pelastautuminen ja opiskeluhoito ympäristön terveellisyden, turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tukena.

3. TOIMENPITEET TUKITOIMIEN JÄRJESTÄMISEKSI YKSILÖKOHTAISessa OPISKELUHUOLLOSSA

ePerusteet esiopetukseen, perusopetukseen ja lukioon

esiopetus

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan ikäryhmälle tarkoitettuja neuvolapalveluja, opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä lasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa seurataan ja edistetään lapsen kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu esiopetuksessa huoltajan suostumukseen. Lapsen osallisuus ja toivomukset otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

- *Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan*
- *lapsen ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (ikäryhmälle tarkoitettujen neuvolapalvelut, kuraattori- ja psykologipalvelut)*
- *yksittäisen lapsen tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, huoltajan suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen*
- *opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitorekisterille*
- *lapsen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet esiopetuksessa*

perusopetus

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan kouluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoitoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa seurataan ja edistetään oppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu aina oppilaan sekä tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti.

Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

- o Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan*
- o oppilaan ohjaaminen opiskeluhoitopalveluihin (kouluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut)*
- o yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen*
- o opiskeluhoitokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitorekisterille*
- o tarvittavan opiskeluhoillon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä*
- o opettajan laajaan terveystarkastukseen luokilla 1, 5 ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa*
- o oppilaan koulupäivän aikaisen eritysruoakavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet*

lukio

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan opiskeluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoillon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä opiskelijaa koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoiltoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 5 §). Yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa seurataan ja edistetään opiskelijan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu aina opiskelijan suostumukseen (lukiolaki 714/2018 58 § ja Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.) Opiskelijan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 18 §).

Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä (EU:n tietosuojasetus (679 /2016), tietosuojalaki (1050/2018), laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999), lukiolaki 714/2018 58 §, laki potilaan asemasta ja oikeuksista (1992/785), laki sosiaalihoillon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (2000/812) ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 22 §, muutettu lailla 377/2022, ja 23 §.)

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- o opiskelijan ohjaaminen opiskeluhuoltopalveluihin (opiskeluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut) (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 16 §, muutettu lailla 377/2022).
- o yksittäisen opiskelijan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen (oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013 19 §)
- o opiskeluhuoltokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltorekisterille (oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013 20 §, muutettu lailla 377/2022 ja 21 §)
- o tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen kurinpitotoimen tai opiskelijan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä (lukiolaki 714/2018 41 §, muutettu lailla 165/2022)
- o opiskelijan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet oppilaitoksessa.
- o opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalvelujen järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi

Oppilaan oikeus opiskeluhuoltopalveluihin

Oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä työpäivänä sen jälkeen, kun oppilas on tätä pyytänyt. Kiireellisissä tapauksissa keskustelu on järjestettävä samana tai seuraavana päivänä. Mahdollisuus on järjestettävä myös oppilaan huoltajan tai muun henkilön yhteydenoton perusteella, jollei kyseessä ole yhteydenottajan neuvonta ja ohjaus tai jos keskustelun järjestäminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta.

Arvion tuen tarpeesta ja kiireellisyydestä tekee asianomainen kuraattori tai psykologi yhteistyössä oppilaan ja/tai huoltajan kanssa. Määräajat eivät koske psykologien kognitiivisia tutkimuksia. Psykologin tai kuraattorin arvion perusteella oppilaalla on oikeus saada riittävä tuki ja ohjaus hänen opiskeluunsa ja kehitykseensä liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Tarvittaessa oppilas on ohjattava saamaan muita opiskeluhuollon palveluja sekä muuta erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia ja nuoria tukevaa toimintaa. Oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle myös ilman ajanvarausta. Samoin on varmistettava mahdollisuus saada yhteys terveydenhoitajaan saman päivän aikana. Hoidon tarpeen arviointi ja hoidon tarpeen arvioinnin yhteydessä tarpeelliseksi todettuun hoitoon pääsy on järjestettävä terveydenhuoltolain 51a ja 51b säädetyn mukaisesti.

Yksilökohtaiset opiskeluhuoltopalvelut

Psykologi- ja kuraattoripalvelut

Psykologi- ja kuraattoripalveluilla tarkoitetaan opiskeluhuollon psykologin ja kuraattorin antamaa opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, joilla edistetään koulu- ja opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä opiskelijoiden perheiden ja muiden läheisten kanssa ja tuetaan opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. Kouluterveydenhuollolla tarkoitetaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 16 §:n mukaista kouluterveydenhuoltoa ja opiskeluterveydenhuollolla mainitun lain 17 §:n mukaista opiskeluterveydenhuoltoa. Koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa toteuttavat terveydenhoitaja ja lääkäri. Terveydenhuoltolain (15 § (1326/2010) mukaan lastenneuvolan tehtävänä on edistää alle kouluikäisten lasten ja heidän perheidensä terveyttä ja hyvinvointia.

Psykologit

Psykologi osallistuu opiskeluhuoltotyöhön oman alansa asiantuntijana sekä yksittäisen oppilaan että koko yhteisön hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Psykologi voi olla mukana suunnittelemassa koko yhteisön tai yksittäisen ryhmän hyvinvointia tukevia toimenpiteitä.

Psykologin työn tavoitteena on tukea oppilaiden oppimista ja hyvinvointia psykologisten arviointi-, konsultaatio- ja neuvontapalvelujen avulla. Psykologin työ sisältää oppilaan oppimisvaikeuksien, erilaisten koulunkäyntivaikeuksien ja psyykkisen tilanteen arviointia sekä tukitoimien suunnittelua ja toteuttamista yhteistyössä oppilaan lähiverkoston ja tarvittavan yhteistyöverkoston kanssa. Psykologit ohjaavat tarvittaessa perheitä koulun ulkopuolisten tukitoimien piiriin.

Kuraattorit

Kuraattori osallistuu sosiaalihuollon asiantuntijana oppilashuoltotyöhön sekä yksittäisen oppilaan että koko yhteisön hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Kuraattoripalvelujen päämääränä yhteisössä on syrjäytymisen ehkäiseminen sekä yhdenvertaisuuden ja osallisuuden edistäminen. Kaikessa toiminnassa huomioidaan lapsen edun toteutuminen

Kuraattoripalvelu ehkäisevänä sosiaalipalveluna tarjoaa opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, jolla edistetään hyvinvointia ja sosiaalista turvallisuutta sekä yhteistyötä opiskelijoiden perheiden ja muiden läheisten kanssa. Työn tavoitteena on oppilaan voimavarojen ja toimintakyvyn edistäminen sekä pyrkimys muovata ympäröiviä olosuhteita yhteistyössä lähiyhteisön kanssa. Kuraattorin osaamiseen sisältyy opetustoimen ja

sosiaalihuollon lainsäädännön tuntemuksen lisäksi yksilöä ja perhettä tukevan palvelujärjestelmän tuntemus, sosiaaliin ongelmiin liittyvä muutostyö sekä lasten ja nuorten verkoston ja läheisten kanssa tehtävä tavoitteellinen yhteistyö. Kuraattorityötä toteutetaan yksilö-, perhe-, ryhmä-, verkosto-, kriisi- sekä yhteistyön menetelmin.

Neuvola- koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon tehtävänä on edistää ja ylläpitää lasten, oppilaiden ja opiskelijoiden terveyttä ja hyvinvointia yhteistyössä koulujen ja oppilaitosten henkilöstön ja vanhempien kanssa.

Neuvolapalveluiden tehtävänä on huolehtia esikouluikäisten yksilöllisistä terveydenhuoltopalveluista sekä osallistua varhaiskasvatuksen esikouluikäisten yhteisölliseen oppilashuoltoon. Yksilöllistä neuvolapalvelua ovat määräaikaiset terveystarkastukset sekä monialaiset asiantuntijaryhmät.

Kouluterveydenhuollossa työskentelevät kouluterveydenhoitajat ja koululääkärit. Määräaikaiset koko ikäluokkaa koskevat terveystarkastukset muodostavat kouluterveydenhuollon toiminnan rungon. Peruskoulun aikana oppilailla on yhdeksän terveystarkastusta. Koulun alkaessa ensimmäisellä luokalla, murrosikää lähestyttäessä viidennellä luokalla ja peruskoulun loppuvaiheessa kahdeksannella luokalla oppilaille tehdään laaja terveystarkastus, johon kuuluu terveydenhoitajan ja lääkärin tarkastus sekä vanhempien tapaaminen. Terveystarkastuksissa pyritään havaitsemaan tukea tarvitsevat lapset ja nuoret. Perheiden kanssa tehdään yhteistyötä tarvittavan tuen järjestämiseksi.

Opiskeluterveydenhuollon palveluja saavat lukioissa sekä ammatillisessa koulutuksessa opiskelevat. Opiskeluterveydenhuolto järjestää terveyden- ja sairaanhoitopalveluja mukaan lukien mielenterveys- ja päihdetyö sekä seksuaaliterveyden edistäminen. Erityisen tuen tarve pyritään tunnistamaan varhain ja ohjaamaan tarvittaessa lisätutkimuksiin ja hoitoon. Terveydenhoitajan tekemä terveystarkastus tehdään opiskelijalle ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuotena ja lääkärintarkastus tarvittaessa.

Oppilaan ohjaaminen opiskeluhuoltopalveluihin

Yhteydenotto opiskeluhuoltopalvelujen saamiseksi

Opiskeluhuoltopalveluiden työ on jaettu alueellisesti. Alueen terveydenhoitajat, kuraattorit ja psykologit muodostavat tiimin. Kaikille yksiköille on nimetty omat opiskeluhuollon

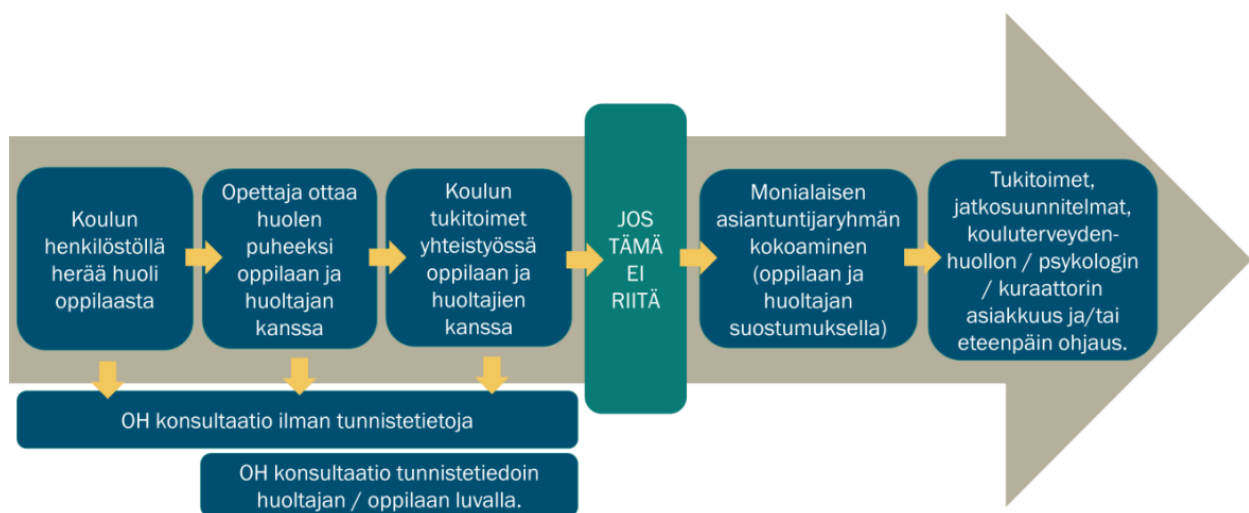
terveydenhoitajat, kuraattorit ja psykologit sekä koululääkäri.

Opetuksen järjestäjä ja yksiköt vastaavat siitä, että henkilökunnalla, oppilailla ja heidän huoltajillaan on tieto yksikön opiskeluhoitopalveluista, ajantasaisista yhteystiedoista ja yhteydenoton käytänteistä. Henkilökunnalla on velvollisuus ohjata oppilas hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhoollon etuuksia ja palveluja.

Jos työntekijä arvioi, että opiskelija tarvitsee opiskeluhoitopalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä opiskeluhoollon henkilöstöön (yhdessä joko oppilaan, oppilaan huoltajan tai opiskelijan kanssa) ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot.

Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, opiskelijalle on annettava tieto yhteydenotosta ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä 15 §:n 1 momentissa säädetyssä määräajassa.

Opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle on annettava tieto yhteydenotosta opiskeluhoollon työntekijään, jollei 18 §:n 2 momentissa tai muussa laissa säädetä toisin. (Oppilas- ja opiskeluhoitolaki 1287/2013 16§ ja 18§ muutos 25.5.2022/377)

Yksittäisen oppilaan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen

Monialainen asiantuntijaryhmä

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan oppilaan tai hänen huoltajansa suostumuksella yksittäisen oppilaan tuen tarpeen selvittämiseksi, opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseksi tai muihin palveluihin ohjaamisen selvittämiseksi. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu.

Ryhmän koollekutsuja voi konsultoida tarvittaessa rehtoria ja/tai tarvittavia opiskeluhuollon palveluiden edustajia ennen asiantuntijaryhmän kokoamista mm. ryhmän kokoonpanosta. Ennen monialaisen asiantuntijaryhmän jäseneksi nimeämistä tulee koollekutsujan sopia oppilaan ja huoltajan kanssa asiantuntijaryhmän kokoonpanosta. Ryhmän kokoonpanosta ja työskentelyn aloittamisesta voidaan sopia suullisesti, mutta ensimmäisessä kokouksessa pyydetään suostumus kirjallisesti, Orimattilassa kirjaus tehdään opiskeluhoitokertomuksen kansilehdelle. Pääsääntöisesti huoltaja ja/tai oppilas osallistuvat asiantuntijaryhmän työskentelyyn.

Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Vastuuhenkilö tiedottaa sovitusti opetuksen järjestämiseen liittyvät asiat ja sovitut järjestelyt tarvittaville henkilöille, esimerkiksi rehtorille.

Opiskeluhoitokertomuksen laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen opetuksen järjestäjän opiskeluhoitokertomukselle

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä monialaisessa asiantuntijaryhmässä laaditaan opiskeluhoitokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot opiskeluhoitokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet.

kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Lain edellyttämiä kirjattavia asioita ovat:

✓ oppilaan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan

tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot

- ✓ kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa
- ✓ kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- ✓ asian aihe ja vireille panija
- ✓ oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset, toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä nykyiset ja aiemmat tukitoimet
- ✓ tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma
- ✓ toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot

Mikäli sivulliselle annetaan opiskeluhohtokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteilla tietoja on luovutettu. Opiskeluhohtokertomukset sekä muut opiskeluhohton tehtävissä laaditut ja saadut yksittäistä

oppilasta koskevat asiakirjat tallennetaan monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhohton rekisteriin eli opiskeluhohtorekisteriin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä

ja ylläpitää opiskeluhohtorekisteriä. Orimattilassa opiskeluhohtoreksiterin vastuhenkilö on opetuspäällikkö

Opiskeluhohtorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä. Niitä voidaan käyttää ainoastaan yksittäisen oppilaan yksilökohtaisen opiskeluhohton palvelun järjestämiseen tai toteuttamiseen ellei laissa muuta säädetä.

Rekisteriseloste on nähtävillä Orimattilan opetuspalveluiden pedanet-sivustolla.

Tarvittavan opiskeluhohton järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Perusopetus

Koulun on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty kurinpitotoimi tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja enintään seuraavan työpäivän ajaksi, järjestetään tarvittavat opiskeluhohtopalvelut. Orimattilan koulut noudattavat Orimattilan opetuspalveluissa laadittua yhtenäistä ohjeistusta tilanteissa, joissa oppilaan opetus on

evätty. Ohjeistuksessa veloitetaan tarjoamaan opiskeluhoollon palveluita (Ohjeistus sijaitsee Pedanetissä opetussuunnitelman materiaaleissa).

Epäämisen aikana oppilaalle on järjestettävä 36 h §:ssä tarkoitettuna oppilashuoltona mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoollon psykologin tai kuraattorin kanssa. Lisäksi oppilaalle on järjestettävä muu hänen tarvitsemansa tuki epäämisen aikana ja oppilaan palatessa opetukseen. Oppilaalle tehdään suunnitelma opetukseen palaamisen tukemiseksi.

Kasvatuskeskustelun, jälki-istunnon tai muun kuripitotoimen määräävä opettaja tai sovitusti luokanopettaja/luokanvalvoja huolehtii kuripitotoimen antamisen yhteydessä koulun ja kodin välisestä tiedonkulusta. Opettaja konsultoi tarvittaessa opiskeluhoolltopalveluiden henkilöstöä ja muita tahoja ja tekee tarvittaessa aloitteen monialaisen opiskeluhoolltoryhmän kokoamiseksi.

Kirjallisen varoituksen ja määräaikaisen erottamisen yhteydessä koulun rehtori vastaa yhteistyössä oppilaan opettajan ja huoltajan kanssa oppilaan monialaisen asiantuntijaryhmän perustamisesta tai opiskeluhoolltopalveluihin tai muiden palveluiden piiriin ohjaamisesta.

Orimattilassa määräaikaisesta erottamisesta päättää Orimattilan sivistysjaosto rehtorin esityksen perusteella.

Sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen tulee olla edustettuna lapsen tekemäksi ilmoitetun rangaistavan teon esitutkinnassa ja tuomioistuinkäsittelyssä sekä käsiteltäessä oppivelvollisen lapsen koulusta erottamista koskevaa asiaa opetustoimessa vastaavassa toimielimessä, jollei sosiaalihuollosta vastaava toimielin arvioi läsnäolon olevan ilmeisen tarpeetonta.

Lukio

Suunnitelma kuripitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Lukiolain mukaisia rangaistusseuraamuksia ovat kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Kurinpidollisia toimia ovat oppitunnilta tai koulun tilaisuudesta poistaminen, opetukseen osallistumisen epääminen enintään kolmeksi päiväksi, laissa kielletyn esineen tai aineen haltuunotto ja opiskelijan tavaroiden tarkastaminen. Näistä säädetään Lukiolain 40–48§:ssä.

Lisäksi järjestyssäännöissä voidaan antaa tarkempia turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä. Ne eivät voi olla ristiriidassa ylemmän tason säädösten kanssa.

Orimattilan sivistystoimen turvallisuussuunnitelmassa annetaan tarkempia ohjeita voimakeinojen käytöstä opiskelijan poistamiseksi. Asiakirjasta ei anneta tietoja ulkopuolisille.

Vilppi:

Opettaja yksilöi tapahtuneen opiskelijalle ja antaa hänelle mahdollisuuden vastata siihen. Opettaja saattaa asian rehtorin tietoon, joka yhdessä opettajan kanssa kuulee opiskelijaa ja tämän huoltajaa. Rehtori päättää kirjallisen varoituksen antamisesta.

Oppitunnilta tai opetustilasta poistaminen:

Opettaja yksilöi häiriön opiskelijalle ja antaa hänelle mahdollisuuden vastata siihen. Sen jälkeen opettaja antaa tarvittaessa määräyksen poistua oppitunnilta tai opetustilasta jäljellä olevan oppitunnin ajaksi. Määräys on annettava rauhallisesti, selkeästi ja yksiselitteisesti. Opettaja saattaa asian huoltajan tietoon Wilma-merkinnän avulla.

Koulun tilaisuudesta poistaminen:

Rehtori tai opettaja yksilöi häiriön opiskelijalle ja antaa hänelle mahdollisuuden vastata siihen. Sen jälkeen rehtori tai opettaja antaa tarvittaessa määräyksen poistua tilaisuudesta. Määräys on annettava rauhallisesti, selkeästi ja yksiselitteisesti. Rehtori tai opettaja saattaa asian huoltajan tietoon Wilma-merkinnän avulla.

Opetukseen osallistumisen epääminen:

Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen päivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan taikka koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi tai opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Rehtori yksilöi syyn opiskelijalle ja antaa hänelle mahdollisuuden vastata siihen. Rehtori tekee päätöksen ja ilmoittaa asiasta huoltajalle sekä tarvittaessa oppilaitoksen sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle.

Rehtori ilmoittaa opiskelijalle ja huoltajalle, miten opiskelija voi tavata psykologin tai kuraattorin epäämisen aikana. Ryhmänohjaaja voi tarvittaessa esittää moniammatillisen

asiantuntijaryhmän koollekutsumista opiskelijan tilanteen selvittämiseksi ja opiskelijan opetukseen palaamisen tukemiseksi.

Opiskelijan poistaminen voimakeinoin:

Mikäli opiskelija, jolle on annettu määräys poistua opetustilasta, oppitunnilta tai häneltä on evätty oikeus osallistua opetukseen ei noudata määräystä ja tekee vastarintaa, voidaan hänet poistaa voimakeinoin. Menettelyssä noudatetaan Sivistystoimen turvallisuussuunnitelman ohjeistusta. Toimenpiteestä laativat siihen osallistuneet henkilökuntaan kuuluvat kirjallisen selvityksen sen syistä ja tapahtumien kulusta sivistysjohtajalle.

Kirjallinen varoitus:

Opetuksen häiritsemisestä, järjestyssääntörikkomuksesta ja vilpistä voi rehtori antaa kirjallisen varoituksen. Rehtori yksilöi tapahtuneen opiskelijalle sekä kuulee opiskelijaa ja tämän huoltajaa. Päätös kirjataan Primus-järjestelmään.

Määräaikainen erottaminen:

Vakavan tai toistuvan rikkomuksen takia opiskelija voidaan erottaa määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi. Oppivelvollinen voidaan erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi. Rehtori yksilöi syyn opiskelijalle ja kuulee tätä sekä alaikäisen huoltajaa. Alle 18-vuotiaasta tehdään ilmoitus sosiaalihuollon viranomaisille. **Sivistysjohtaja esittelee asian Sivistysvaliokunnan Sivistysjaostolle, joka tekee päätöksen.** Esitys sisältää asiaesittelyn, kuulemisten sisällön, sosiaalitoimen vastauksen lastensuojeluilmoitukseen sekä erottamisen ajankohdan.

Tavaroiden tarkastaminen ja haltuun ottaminen:

Opiskelijan tavarat, säilytystilat ja vaatteet voidaan tarkastaa, mikäli perustellusti oletetaan, että hänen hallussaan on laissa kiellettyjä esineitä tai aineita ja hän kieltäytyy niitä luovuttamasta. Tarkastuksen suorittaa rehtorin määräämä opiskelijan kanssa samaa sukupuolta oleva opettaja. Rehtori ilmoittaa tarkastuksen syyn opiskelijalle. Opiskelija voi pyytää mukaan kolmannen koulun henkilökuntaan kuuluvan.

Tarkastus suoritetaan erillisessä tilassa tai muutoin muiden opiskelijoiden huomaamatta. Vaatteet tarkastetaan päältä käsin (ei ihokosketusta). Mikäli opiskelija vastustaa itseensä kohdistuvaa tarkastusta, kutsutaan paikalle poliisi.

Mahdolliset haltuun otettavat esineet tai aineet sekä itse tarkastustapahtuma kirjataan.

Haltuun otetut esineet säilytetään lopputyöpäivän ajan kansliassa. Päivän päättyessä ne luovutetaan opiskelijan huoltajalle tai täysi-ikäiselle opiskelijalle. Mikäli asianosaiset eivät niitä nouda, hävitetään tai poistetaan ne kolmen kuukauden kuluttua. Toimenpide kirjataan alkuperäisen selvityksen yhteyteen. Esineet tai aineet, joiden hallussapitoon opiskelijalla tai hänen huoltajallaan ei ole laillista oikeutta luovutetaan välittömästi poliisille.

Ohjeistaminen, yhteistyö ja tiedottaminen:

Nämä ohjeet kerrataan vuosittain koulun alkaessa henkilökunnan kesken. Toistuviin rikkeisiin syyllistyneestä opiskelijasta ilmoitetaan opiskelijahuollolle. Suunnitelma on osana koulun opetussuunnitelmaa nähtävissä koulun internet-sivuilla. Opiskelijahuollon johtoryhmä arvioi suunnitelmaa vuosittain.

Opettajan laajaan terveystarkastukseen luokilla 1, 5 ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet (ml. suostumuksen hankkiminen) koulussa

Yhteistyö koulun opettajien kanssa

Kouluterveydenhuollon laajaan terveystarkastukseen sisältyy opettajan arvio oppilaan oppimisesta, kehityksestä ja hyvinvoinnista koulussa. Oppilaan oppiminen ja hyvinvointi koulussa -lomake opettajalle on apuväline terveystarkastuksen monialaiseen yhteistyöhön. Lomake ohjaa avoimeen ja lainmukaiseen tiedonsiirtoon sekä sisällöllisesti yhdenmukaisiin arvioihin. Samalla se ohjaa yhteistyöprosessin kulkua. Tähän tarvitaan huoltajilta kirjallinen suostumus.

Orimattilassa kouluterveydenhoitaja

1. Toimittaa oppilaalle ja hänen huoltajalleen hyvissä ajoin ennen terveystarkastusta lomakkeen, jossa pyydetään huoltajan ja 8.-luokkalaiselta itseltään kirjallista suostumusta opettajan kanssa tehtävälle yhteistyöhölle.
2. Kouluterveydenhoitaja toimittaa lomakkeet täytettäväksi oppilaan opettajalle/luokanvalvojalle.
3. Luokanopettaja/luokanvalvoja toimittaa täyttämänsä lomakkeet kouluterveydenhoitajalle hänen antamiensa ohjeiden mukaisesti.
4. Kouluterveydenhoitaja keskustelee oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa opettajan esiin nostamista asioista.

5. Kouluterveydenhoitaja pyytää huoltajalta ja oppilaalta kirjallisen suostumukse siitä, mistä asioista hän voi puhua terveystarkastuksen jälkeen opettajalle.

6. Kun kouluterveydenhoitaja on tarkastanut koko luokan, hän laati tuloksista koonnin koulukohtaisen opiskeluhuoltoryhmän käyttöön

Jos mahdollista ,terveydenhoitaja keskustelee ennen uuden luokan tarkastusten aloittamista luokanopettajan/luokanvalvojan kanssa luokassa esiintyvistä ajankohtaisista ilmiöistä. Tämä auttaa kouluterveydenhoitajaa kohdentamaan terveystarkastuksessa käytävien asioiden sisältöjä paremmin.

- [Oppilaan oppiminen ja hyvinvointi koulussa -lomake opettajalle \(2023, pdf\)](#)
- [Lomakkeen käyttöohje kouluterveydenhuoltoon ja opettajille \(2023, pdf\)](#)

Yhteistyö yläkoulun ja lukion opinto-ohjaajien kanssa

8.-luokkalaisten laajan terveystarkastuksen yhtenä sisältönä on oppilaan ammatinvalintaan ja ajoterveysteen liittyvien terveydellisten rajoitteiden havaitseminen ja niiden merkityksestä keskusteleminen nuoren kanssa. Havainnot kirjataan oppilaalle annettavaan yhteenvetolomakkeeseen, jotta hän voi palata niihin myöhemmin ammatillisen koulutuksen opiskelupaikkaa tai ajokorttia hakiessa. Kyseessä ei ole todistus, vaan muistilappu sen hetkisistä havainnoista. Kouluterveydenhoitaja tuo esiin, että oppilaan on hyvä kertoa koulun opinto-ohjaajalle niistä asioista, joilla voi olla vaikutusta oppilaan jatko-opintojen suunnittelussa.

- [Yhteenveto 8. lk terveystarkastuksesta \(2022\) \(pdf 97 kt\)](#)
- [Summary of a grade 8 pupil's health examination \(2022\) \(pdf 98 kt\)](#)

Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet

Lääkityksen ilmoittamisen käytänteet

Huoltajien velvollisuus on kertoa päiväkodissa / koulussa lapsen opettajalle ja ohjaajalle lapsen sairauksista ja niiden hoidosta. Lapsen sairaus saattaa vaatia erityistoimenpiteitä (kuten lääkitystä, josta laaditaan lääkehoidon suunnitelma) ja erityisjärjestelyt on aina sovittava lapsi- ja perhekohtaisesti yhteisymmärryksessä kodin ja päiväkodin / koulun

kanssa.

Kun lapsella on vakava tai pitkäaikainen sairaus, on sovittava hoitoneuvottelu, johon osallistuvat vanhempien sekä opettajan ja avustajan lisäksi erikoissairaanhoidon edustaja. Hoitoneuvottelussa tarkastellaan ja selvitetään lapsen selviytymistä päivittäisessä toiminnassa ja hänen mahdollisesti vaatimiaan erityisjärjestelyjä (kuten lääkitys) sekä kirjataan hoitoneuvottelun tulos erilliseen sopimukseen. Neuvotteluihin pyydetään paikalle terveydenhoitaja ja tarvittaessa myös lääkäri.

Kun lapsi aloittaa koulunkäynnin, järjestetään hoitoneuvottelu jo keväällä, jotta tarpeelliset erityisjärjestelyt ehditään suunnitella. Hoitoneuvottelu sovitaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun lapsella on todettu vakava tai pitkäaikainen sairaus, joka vaikuttaa lapsen vointiin. Hoitoneuvottelua voi ehdottaa myös kyseisen yksikön henkilöstö, kun lapsen voinnissa ja jaksamisessa tapahtuu havaittavia muutoksia.

Jokaisen aikuisen on velvollisuus auttaa parhaan kykynsä mukaan, jos lapselle tulee hätätilanne kuten epilepsia-kohtaus, insuliinishokki tai vakava allerginen reaktio. Terveydenhuollon ammattilaisen tietämystä tai taitoa ei silloin edellytetä.

Erityisruokavalion ilmoittamisen käytänteet

Koulun oppilaalle sekä henkilöstölle tarjotaan tarvittaessa sairauden hoidon tai uskonnon vaatima erityisruokavalio. Kouluissa tarjotaan perusruoan lisäksi joka päivä toisena vaihtoehtona kasvisruokaa. Mikäli kasvisruoka soveltuu erityisruokavaliota noudattavalle, on se ensisijainen vaihtoehto päivän ruuaksi. Koulun varsinaisesta ruokalistasta poikkeavaa ruokaa voidaan tarjota joko terveydellisistä tai eettisistä/katsomuksellisista syistä. Myös näiden ruokavalioiden tulee täyttää kouluruokailusta annetut säädökset, joiden mukaan aterioiden tulee olla täysipainoisia ja suosituksia noudattavia.

Eettisistä tai katsomuksellisista syistä tarvittavat erityisruokavaliot toteutetaan huoltajien tai nuoren oman ilmoituksen perusteella. Asiantuntijan eli lääkärin, ravitsemusterapeutin tai terveydenhoitajan antama lausunto on välttämätön silloin, kun tarvitaan erityinen ruokavalio sairauden hoitoon tai muun terveydellisen syyn takia.

Väärinkäsitysten välttämiseksi ilmoitus erityisruokavaliosta ja sopivan ruokavalion kuvaus tehdään kirjallisesti, tarkoitukseen laaditulla lomakkeella.

Erityisruokavalio osana sairauden hoitoa

Valtakunnallisen allergiaohjelman mukaisesti ruokavaliosta jätetään pois vain ne ruoka-aineet, joiden on todettu aiheuttavan henkilölle siinä määrin haittaa, että pois jättäminen ruoasta on perusteltua. Lievää oireilua aiheuttavia ruoka-aineita ei tarvitse välttää.

Lievänä oireiluna pidetään:

- suun kutinaa tai kirvelyä
- turvotuksen tunnetta ilman hengitysvaikeuksia
- ihon punoitusta

Ruoka-allergioiden osalta todistus on voimassa lukukauden. Ruoka-allergiat usein häviävät lapsen kasvaessa, joten on tärkeää seurata erityisruokavalion tarvetta. Pysyvää ruokavaliohoitoa edellyttävistä sairauksista kuten diabetes ja keliakia, tarvitaan vain kertaluontoinen ilmoitus. Ilmoitus erityisruokavaliosta toimitetaan terveydenhoitajalle, ruokapalveluun ja opettajalle.

Lapsen oman opettajan ja muiden aikuisten on tärkeä olla tietoisia lapsen/oppilaan ruoka-aineallergiasta etenkin silloin, kun allergeenille altistuminen aiheuttaa välittömiä oireita tai ensiavun tarvetta. Erityisruokavalioiden on hyvä olla koulun ruokapalvelun tiedossa jo ennen koulun aloittamista.

Ateriapalvelujen ruokavaliio-ohjeistus

Jokaisessa kaupungin ateriapalvelun kohteessa tarjotaan syksyllä 2023 kahta erilaista pääruokavaihtoehtoa, joista toinen on kasvispohjainen, pl. kasvisruokapäivät.

- Kouluissa kasvisruoka sijoitetaan linjastoon ensimmäiseksi vaihtoehdoksi ja on vapaassa otossa.
- Lisääntyneen valikoiman ansiosta olemme muuttaneet erityisruokavalioiden toteutuksen periaatteita.

Mikäli ns. perusruoka ei sovi ruokavaliioon, on asiakkaan ensisijainen vaihtoehto ruokailussa kasvisruoka.

- Kalakeittopäivänä-> kasvissosekeitto
- Sianlihattomilla-> kasvisruokavaihtoehto
- Perusruoassa gluteenia-> valitaan gluteeniton kasvisvaihtoehto.

Moniallergisissa ruokavaliioissa valmistetaan perusruoasta dieettivaihtoehto (maidoton ruokavaliio-> kalakeitosta maidoton versio, koska kasviskeitossa juustoa)

Aluekeittiö valmistaa ruoat asiakkaille alla olevan ohjeen mukaan ja kohteen ruokapalvelutyöntekijä vastaa, että ruokavalio toteutetaan ohjeen mukaan.

- Ruokailutilanteissa on selkeästi kerrottuna päivän ruoan sisältö ja allergeenit.
- Myös ruokalista on asiakkaan nähtävillä selkeästi. Tässä toteutuksena voi olla talokohtaisia eroja.
- Päivän ruoan sisällön voi käydä tarkistamassa sähköisestä ruokalistasovelluksesta, koulut: <https://mealdoo.com/fi/week/orimattila/koulut/Koulut>
päiväkodit: <https://mealdoo.com/fi/week/orimattila/paivakodit/paivakoti>

Koulujen keittiöiden henkilökunta on valmiita neuvomaan, sekä opastamaan asiakkaita epäselvissä tilanteissa.

4. YHTEISTYÖ OPPILAIDEN, PERHEIDEN, KOULUSSA TYÖSKENTELEVIEN JA MUIDEN HYVINVOINTIA TUKEVIEN TOIMIJOIDEN KANSSA

ePerusteet esiopetukseen, perusopetukseen ja lukioon

esiopetus

Opiskeluhoolto on kaikkien esiopetuksessa työskentelevien ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lasten, huoltajien, esiopetuksen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoollon keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan

- *lasten, huoltajien, esiopetuksen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman laatimisessa ja yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttamisessa*

- *esiopetuksen ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä*
- *opiskeluhuollon moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä*
- *yhteistyö esiopetuksen ja muiden lasten hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten perheneuvola, lastensuojelu ja erikoissairaanhoido*
- *yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen lapsille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille*

perusopetus

Opiskeluhuolto on kaikkien koulu yhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä. Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhuollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhuollossa keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- *oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamiseen*
- *koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä*
- *opiskeluhuollon monialainen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä*
- *yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi*
- *yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille*

lukio

Opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitosyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä (oppilas- ja opiskeluhoitolaki 1287/2013 4 §). Opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhuollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhuollossa keskeistä. Tämä

edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti koulutuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan

- o opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoillon toteuttamiseen (oppilas- ja opiskeluhoitolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022)*
- o lukion opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä*
- o yhteistyö koulun ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi*
- o yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhoillon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille (oppilas- ja opiskeluhoitolaki 1287/2013 11 §)*

Oppilaiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhoitopalvelujen osallisuus opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhoillon toteuttamiseen

Orimattilan esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen opiskeluhoitosuunnitelma 2023-2025 on koottu monialaisesti opiskeluhoillon ohjausryhmän jäsenten kesken. Kokoamisprosessissa on kuultu myös yhden koulun oppilaskunnan hallituksen ja vanhempainyhdistyksen edustajia.

Opiskeluhoitosuunnitelman sisältö on koottu hyvinvointialueen ja Orimattilan päiväkotien sekä koulujen toimivista käytänteistä, joiden laatimisessa yksiköt ovat kuulleet oppilaita, huoltajia, henkilöstöä sekä opiskeluhoitopalveluja mahdollisuuksiensa mukaisesti.

Orimattilan opiskeluhoillon monialainen ohjausryhmä pyytää lukuvuosittain yksikkökohtaisia opiskeluhoitoryhmiä arvioimaan opiskeluhoitosuunnitelmaa tai suunnitelman tiettyä osaa. Kehittämistarpeiden ilmetessä ohjausryhmä kuulee yksiköitä ja kutsuu oppilaskuntien hallitusten ja vanhempainyhdistysten edustuksen mukaansa valmistelevaan opiskeluhoitosuunnitelman päivityksiä.

Oppilaskuntien hallitusten ja vanhempainyhdistyksen edustuksen rooli on keskeinen mm. oppilaiden poissaolojen, päihteiden käytön ja kiusaamisen ja häirinnän

ennaltaehkäisemiseen sekä tiedottamiseen liittyvien toimintamallien ja -tapojen kehittämisessä.

Osallisuus yhteisöllisen työn toteuttamisessa

Jokaisessa yksikössä toimii oma yksikkökohtainen (koulukohtainen) opiskeluhoitoryhmä, johon kuuluu lähtökohtaisesti myös oppilaskunnan hallituksen ja vanhempainyhdistyksen, jos sellainen on, edustus. Opiskeluhoitoryhmä vastaa yhteisöllisen työn suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Opiskeluhoitoryhmä pyrkii osallistamaan koulun henkilöstön, oppilaat ja heidän huoltajansa toimintaansa ja yhteisölliseen työhön mahdollisimman monipuolisesti.

Vanhempia voidaan ottaa lisäksi mukaan koulun vanhempainiltojen suunnitteluun ja toteuttamiseen sekä kodin ja koulun päivään ym. muuhun toimintaan mahdollisuuksien ja vanhempien halukkuuden mukaan. Koulut pyrkivät edistämään toimintakulttuuria, jossa oppilaat ja huoltajat voivat kokea osallisuutta.

Koulun opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä

Yksikön johtaja vastaa siitä, että yksikössä työskentelevät henkilöt tutustuvat opiskeluhoitosuunnitelmaan. Johtaja vastaa siitä, että henkilöstö saa tarvitsemansa perehdytyksen yhteisöllisen työn toimintatapoihin ja -ohjeisiin sekä tietää omat vastuunsa. Toimintaohjeet tai linkit ohjeisiin pitää löytyä yksikön omilta Pedanet-sivuilta.

Varhaiskasvatus-, opetus-, ja muun henkilöstön osaamista vahvistetaan opiskeluhoiton konsultaatiolla, tiedottamisella ja mahdollisilla yksikön sisäisillä tai ulkoisilla koulutuksilla. Myös koulunuorisotyöntekijän ja nuorisopalveluiden kanssa tehtävä yhteistyö vahvistaa koulun henkilöstön osaamista yhteisöllisessä työssä.

Opiskeluhoiton moniammatillinen yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen ja sairaalaopetuksen yhteydessä

Yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen yhteydessä

Tehostettu tuki on oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin jatkuvampaa, voimakkaampaa ja yksilöllisempää tukemista. Oppilas voi tällöin tarvita useampaa tuen muotoa. Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa palaaminen takaisin yleisen tuen piiriin

käsitellään pedagogiseen arvioon perustuen moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. Tehostettua tukea annetaan oppilaalle laadittavan oppimissuunnitelman mukaisesti. Yhteistyö ja suunnitelmallisuus ovat tehostetun tuen toteutumisen edellytys.

Jos oppilaalle annettu tehostettu tuki ei riitä auttamaan oppilasta selviytymään koulutyöstä, tehdään hänelle pedagogiseen selvitykseen perustuva erityistä tukea koskeva hallintopäätös. Oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), josta on käytävä ilmi erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen. Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta oppilaan tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta. Erityisopetus ja oppilaan saama muu tuki muodostavat järjestelmällisen kokonaisuuden. Huoltajan tuki, moniammatillinen yhteistyö ja yksilöllinen ohjaus ovat tärkeitä.

Erityisen tuen päätös edellyttää, että oppilas on ollut tehostetun tuen piirissä vähintään lukukauden ajan. Jos kyseessä on lyhyempi aika, tarvitaan asiantuntijalausunto (esim. kuraattori tai psykologi) tai ulkopuolisen tahon (lääkäri, sosiaalityöntekijä jne.) näkemys asiasta. Tuki toteutetaan: 1) erityisluokalla, 2) integroituna yleisopetuksen luokassa, 3) sairaalakoulussa (hoitava taho hakee oppilaalle sairaalakoulupaikkaa).

Yhteistyö joustavan perusopetuksen (JOPO) yhteydessä

Joustavalla perusopetuksella (JOPO) pyritään vähentämään perusopetuksen keskeyttämistä ja ehkäisemään syrjäytymistä. Joustavan perusopetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaiden opiskelumotivaatiota ja elämönhallintaa. JOPO-luokka on yleisopetuksen luokka, jossa oppilaat saavat tarpeidensa mukaisesti yleistä, tehostettua tai erityistä tukea ja opiskeluhuollon palveluita.

JOPO-opettajan työparina toimii koulunuorisotyöntekijä, joka tukee ryhmän yhteishenkeä, pitää toiminnallisia oppitunteja ja ohjaa oppilaita työpaikkojen etsimisessä. Luokkaan kohdistetaan luokkakohtaista opiskeluhuoltoa samoin periaattein kuin muihinkin yleisopetuksen luokkiin. JOPO- opettaja tekee tiivistä yhteistyötä oppilaiden huoltajien sekä muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa.

Yhteistyö sairaalaopetuksen yhteydessä

Sairaalaopetusta järjestetään Kanervikon koulussa erikoissairaanhoidossa lasten- ja nuorisopsykiatrisissa, neurologisissa tai somaattisissa tutkimuksissa tai hoidossa oleville osasto- ja avohoidon oppilaille. Opetuksen aloittamisesta päätetään yhteistyössä sairaalakoulun, hoitohenkilökunnan ja oppilaan huoltajan kanssa.

Sairaalakoulun henkilökunta tekee yhteistyötä huoltajan, hoitohenkilökunnan, muiden tarvittavien ammattihenkilöstön ja oppilaan oman koulun kanssa. Oppilaalle järjestetään opetusta ja tukea siinä määrin kuin se hänen terveytensä, pedagogiset erityistarpeensa ja erikoissairaanhoidon hoidolliset ja kuntoutukselliset toimenpiteet huomioon ottaen on perusteltua. Oppilaan opetus järjestetään sairaalaopetuksen koordinoimana.

Sairaalaopetuksen ja oppilaan oman koulun välinen yhteistyö korostuu nivelvaiheissa, jolloin suunnitellaan oppilaan koulunkäyntiin liittyvää tukea ja huolehditaan tukitoimista ja tiedonsiirrosta yksilökohtaisesti. Oman koulun tulee nimetä sairaalaopetuksessa olevalle oppilaalle yhteyshenkilö. Nivelvaiheessa tärkeää on tiivis monialainen verkostoyhteistyö mukaan lukien oppilas ja hänen huoltajansa.

Yhteistyö muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi

Yhteistyö nuorisopalvelujen kanssa

Orimattilan koulut tekevät säännöllistä yhteistyötä Orimattilan nuorisopalveluiden kanssa. Orimattilan yhteiskoulu tekee yhteistyötä lisäksi Myrskylän nuorisopalveluiden kanssa. Jokivarren koulussa (5.-9.lk) ja Orimattilan yhteiskoulussa (7.-9.lk) toimii koulunuorisotyöntekijä. Koulunuorisotyötä tehdään myös Myllylän ja Pennalan alakouluissa hankerahoituksella lv. 2023-2024. Etsivä nuorisotyö on mukana yläkoulujen ja Erkko-lukion toiminnassa.

Koulunuorisotyöntekijä on läsnä koulun arjessa ja toimii oppilaiden hyvinvoinnin tukena. Hänen kanssaan voi keskustella luottamuksellisesti koulu- tai kotipulmista, kaverisuhteista, vapaa-ajasta tai mistä tahansa muista mieltä askarruttavista asioista. Koulunuorisotyöntekijä tiedottaa oppilaille lapsille ja nuorille tarkoitetuista harrastuksista sekä vapaa-ajan toiminnoista. Koulunuorisotyöntekijä osallistuu aktiivisesti koululla tehtävään yhteisölliseen opiskeluhuoltotyöhön.

Koulunuorisotyöntekijä pyrkii kouluvuoden aikana tapaamaan kaikki 5-9.luokat ja on tarvittaessa opettajien tukena arvioimassa ja tukemassa luokkien hyvinvointia ja oppilaiden keskinäisiä välejä. Koulunuorisotyöntekijä pyrkii omalla toiminnallaan ennaltaehkäisemään kiusaamista ja osallistuu tarvittaessa kiusaamistilanteiden selvittämiseen. Koulunuorisotyöntekijän tavoittaa koululta, Wilmasta ja somen eri kanavilta.

Etsivät toimivat Orimattilan yläkoulujen kanssa yhteistyössä tilanteissa, joissa nuoren

koulunkäynnin tukemiseen tarvitaan intensiivistä ja yksilöllistä tukea, esimerkiksi jos nuoren koulunkäynti on vaarassa keskeytyä. Etsivät ovat myös mukana peruskoulusta eteenpäin siirtymisen nivelvaiheessa. Etsivä nuorisotyö on nuorelle aina vapaaehtoista.

Orimattilan nuorisopalvelut järjestävät keväisin ennaltaehkäisevän päihdetyön iltapäivän yläkoululaisille yhteistyössä alueen toimijoiden ja koulujen kanssa.

Koulunuorisotyöntekijät ja etsivä nuorisotyö

Alakoulut

- o Myllylän ja Pennalan koulujen koulunuorisotyö toimii hankerahalla kevääseen 2024

Yläkoulut

Koulunuorisotyöntekijä

- o on koulukohtaisen opiskeluhuoltoryhmän jäsen
- o 6.-7.-luokkien nivelvaihtotyö
- o 7.luokkien ryhmätyöt ja 8.luokkien yhteistoimintapäivät yhteistyössä Orimattilan seurakunnan kanssa
- o vanhempainillat (6.-8.lk) (tarpeen mukaan)
- o osallistuminen luokkakohtaiseen opiskeluhuoltoon
- o ennaltaehkäisevän päihdekasvatuksen oppitunti kaikille 7.luokille MML-tunnilla
- o yksilötapaamiset
- o pienryhmien vetäminen
- o välituntikahvilat
- o muut yksikkökohtaisesti sovitut toimintamuodot ja -tavat

Etsivät

- o esittäytyminen kaikille 9.-luokkalaisille ensimmäisten kouluviikkojen aikana
- o vanhempainillat (8.lk ja 9.lk) kutsuttaessa
- o välituntikahvilat mahdollisuuksien mukaan
- o kaikkien 9.luokkien kohtaaminen "nuorten olohuoneessa" toukokuussa
- o yhteistyö ja yksilötyö tilanteissa, joissa nuoren koulunkäynnin tukemiseen tarvitaan intensiivistä ja yksilöllistä tukea (esim. nuoren koulunkäynti on vaarassa keskeytyä)
- o yksilötyö nivelvaiheessa oppilaan siirtyessä yläkoulusta toiselle asteelle
- o muut yksikkökohtaisesti sovitut toimintamuodot ja -tavat

Erkko-lukio

Etsivät

- o ovat koulukohtaisen opiskeluhooltoryhmän jäseniä
- o osallistuvat yhteistyössä kuraattorin kanssa 1.vuosikurssilaisten ryhmäyttämiseen, jaksokahveihin ym.
- o osallistuvat 1.vuosikurssilaisten vanhempainiltoihin
- o yhteistyö ja yksilötyö tilanteissa, joissa nuoren koulunkäynnin tukemiseen tarvitaan intensiivistä ja yksilöllistä tukea (esim. nuoren koulunkäynti on vaarassa keskeytyä)
- o yksilötyö nivelvaiheessa oppilaan siirtyessä lukiosta jatko-opintoihin
- o muut yksikkökohtaisesti sovitut toimintamuodot ja -tavat

Yhteistyö liikuntapalvelujen kanssa

Orimattilan liikuntapalvelut tekevät yhteistyötä Orimattilan esiopetusyksiköiden, koulujen, erityisesti yläkoulujen ja Erkko-lukion liikunnanopettajien kanssa nuorten liikunnallisen elämäntavan tukemiseksi.

Orimattilan nuorisopalvelut järjestävät yhteistyössä liikuntapalvelujen kanssa harrastemessut vuosittain. Harrastemessuilla käyvät kaikki perusopetuksen oppilaat. Tavoitteena on lisätä paikallisen harrastetoiminnan näkyvyyttä. Toiminta on osa harrastamisen Suomen mallin toimintaa Orimattilassa.

Orimattilan liikuntapalvelut pilotoi lv 2023-2024 KouluPT-toimintaa Orimattilan yläkoulussa. KouluPT- toiminta on koululaisille suunnattua matalan kynnyksen liikuntaneuvontapalvelua. Tavoitteena on, että KouluPT käy syksyn aikana kaikkien luokkien liikuntatunneille esittelemässä oppilaille KouluPT- toimintaa. KouluPT voi tarvittaessa jalkautua liikunnanopettajien arvioon perustuen tietyn liikuntaryhmän tunneille tukemaan ja ohjaamaan oppilaita pienryhmissä tai yksilökohtaisesti.

KouluPT- toimintaa toteutetaan kiinteässä yhteistyössä koulujen ja kouluterveydenhuollon kanssa. KouluPT-toiminta tarjoaa kouluille ja kouluterveydenhuollolle mahdollisuuden ohjata Move!- mittaustulosten perusteella tukea tarvitsevat nuoret KouluPT-toiminnan pariin. Nuori voi tutustua KouluPT:n kanssa oman alueensa liikuntatarjontaan, osallistua mahdolliseen pienryhmätoimintaan ja saada kannustusta omaehtoiseen liikkumiseen.

Jotta KouluPT tulisi oppilaille mahdollisimman tutuksi ja helposti lähestyttäväksi, KouluPt näkyy ja osallistuu mahdolluuksiensa mukaan myös koulun muuhun toimintaan, kuten esimerkiksi kerran kuussa järjestettäviin välkkäkahviloihin.

Yhteistyö ateria- ja puhtauspalvelujen kanssa

Ateria- ja puhtauspalvelut pitävät säännöllisesti yksiköiden kanssa yhteistyöpalaverin. Yhteistyöpalaveriin osallistuu mahdollisuuksien mukaan yksikön johtajan lisäksi kouluissa oppilaskunnan ohjaava opettaja ja oppilaskunnan hallituksen edustus.

Palavereissa keskustellaan ruokaan, välipaloihin ja ruokailutilanteeseen liittyvistä sekä ympäristön puhtauteen liittyvistä näkökulmista. Tavoitteena on nostaa yhdessä esiin asioita, jotka toimivat ja jotka vaativat kehittämistä.

Ateriapalvelut osallistuvat lasten ruokakasvatukseen Sapere-menetelmän mukaisesti. Saperessa lapset oppivat aistimalla, tutkimalla, kokeilemalla, ihmettelemällä ja leikkimällä. Lapsi oppii uusia asioita ruokamaailmasta: elintarvikkeista, ruoasta, ruoan alkuperästä ja sen valmistuksesta.

Ateriapalvelut tarjoaa kasvisruokavaihtoehdon kaikille. Käytetyn ruoan kotimaisuusaste on noin 80 prosenttia ja ruoan valmistuksessa pyritään kasvattamaan lähellä tuotetun ruoan osuutta. Kerran kuukaudessa tarjotaan lähellä tuotetusta ruoasta valmistettu ateria. Ruokalistat suunnitellaan ja toteutetaan VRN:n suositusten mukaisesti.

Ateriapalvelut toteuttaa ajoittain erilaisia teemapäiviä yhdessä koulujen ja päiväkotien kanssa. Vuosittain on esimerkiksi sadonkorjuu- ja ravitsemusviikot sekä kansainväliset päivät.

Yhteistyö srk:n kanssa

Esiopetus ja seurakunta pitävät yhteistyöpalaverin säännöllisesti, jossa mietitään yhteistyön kehittämistä ja toteuttamista lukuvuoden aikana.

Orimattilan seurakunnan ja perusopetuksen kanssa tehtävästä yhteistyöstä on laadittu sopimus. Sopimuksessa on määriteltä yhteistyö sekä vastuut vuosikellotyypisistä. Orimattilan ev.lut seurakunta osallistuu kouluissa tehtävään yhteisölliseen työhön tunnustuksettomasti, jollei oppilaille ja huoltajille ole toisin ilmoitettu.

8.lk yhteistoimintapäivät

8.-luokkalaisten yhteistoimintapäivät järjestetään vuosittain, mikäli mahdollista, Orimattilan

ev.lut.seurakunnan leirikeskuksessa. Seurakunnan nuorisotyöntekijä osallistuu leiripäivän osalta oppilaiden yhteishenkeä vahvistavan toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Yhteistoimintapäiviin sisältyy rippikouluinfo, joka on kaikille koululaisille vapaaehtoinen.

Välituntikahvila ja muu yhteisöllinen työ

Orimattilan ev.lut seurakunnan nuorisotyöntekijä osallistuu mahdollisuuksien mukaan yläkoulujen välituntitoimintaan sekä vanhempainiltoihin, joissa käsitellään alueen yleisiä ilmiöitä. Lisäksi koulut voivat pyytää seurakunnan työntekijöitä mukaan erilaisiin yksittäisiin koulu yhteisön hyvinvointia vahvistaviin tapahtumiin. Seurakunnan työntekijä käy pitämässä myös pyydettäessä päivänavauksia.

Kriisitilanteet

Orimattilan seurakunta on tarvittaessa yksikön yhteisön ja oppilaiden tukena mahdollisissa kriisitilanteissa.

Yhteistyö poliisin kanssa

Poliisin kanssa yhteistyö on pääsääntöisesti Ankkuritoimintaa. Poliisi voi tehdä koulutus- ja valistustyötä kouluissa. Koulu tekee yhteistyötä poliisin kanssa tarpeen mukaisesti myös tilanteissa, joissa oppilaan turvallisuus on vaarantunut tai kurinpidollisten toimien lisäksi on tehty rikosilmoitus. Päijät-Hämeen ankkuritiimi hoitaa alaikäisten tekemiä rikoksia ja niissäasioissa nuorten puhutuksia, sekä muilta toimijoilta tulevia nuoriin liittyviä huolenaiheita. Yhteistyö on kuvattu myös koulun toimintaohjeisiin äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa sekä kurinpitotoimien yhteydessä.

Koulut tekevät yhteistyötä myös poliisin Ennalta Estävän toiminnon kanssa. Jos koulun henkilökunnan tietoon tulee ennakkoon tapahtumia (esim. mopomiitit, kotibileet), joissa voi ilmetä turvallisuuteen liittyviä uhkia, voi koulun henkilökuntaan kuuluva tehdä ilmoituksen poliisin Ennalta Estäville toiminnolle.

Yhteistyö alaikäisten mielenterveys- ja perheneuvolapalvelujen kanssa

Päijät-Hämeen hyvinvointialue on yhdistänyt perheneuvolapalvelut ja lapsiperheiden mielenterveyttä tukevia perustason palveluja samaan yksikköön. Yksikkö käsittää nyt aiemmin erilliset perheneuvola-, neuvolapsykologi-, lastenpsykiatrian pikkulapsitiimi- ja alueelliset nuorisopsykiatriset palvelut.

Alaikäisten mielenterveys- ja perheneuvolapalvelut palvelevat kolmessa ikäkausitiimissä.

Yksikkö toteuttaa sosiaali- ja terveystalvueluita asiakaslähtöisesti ja moniammatillisesti. Palveluvalikoimaan kuuluu myös perheasiain sovittelu. Alaikäisten mielenterveys- ja perheneuvola palvelut ovat matalan kynnyksen palvelua.

Alaikäisten mielenterveys- ja perheneuvolapalvelut jalkautuvat syksystä 2023 alkaen mahdollisuuksien mukaan yksikön/opiskeluhuollon tiloihin, jotta palvelut olisivat orimattilalaisille oppilaille helpommin tavoitettavissa.

Yhteistyö sosiaalipalvelujen kanssa

Perhesosiaalityö

Päijät-Hämeen hyvinvointialueen perhesosiaalityössä hoidetaan alueen lapsiperheiden sosiaalihuoltolain mukaista työtä. Perhesosiaalityön keskitetyssä yksikössä käsitellään mm. kaikki alueelta saapuvat lastensuojeluilmoitukset ja yhteydenotot. Lisäksi keskitetyn yksikön aikuisten tiimissä hoidetaan lapsiperheiden aikuisten toimeentulotuki yms. asiat. Perhesosiaalityön aluetyössä tehdään pääsääntöisesti kaikki alueen palvelutarpeen arvioinnit ja suunnitelmallinen sosiaalihuoltolain mukainen työ lapsiasiakkaiden osalta.

Sosiaalihuoltolain mukainen suunnitelmallinen työskentely perustuu palvelutarpeen arvioinnissa määriteltyihin erityisen tuen tarpeisiin ja tehtyyn asiakassuunnitelmaan. Sosiaalihuoltolain mukaisessa työskentelyssä keskeistä on yhteistyö perheen ja verkostojen kanssa. Sosiaalihuoltolain mukainen asiakkuus on vapaaehtoista, jolloin vastentahtoisia tukitoimia ei voida tehdä. Asiakkaan kieltäytyessä tarjotuista tukitoimista, tulee arvioitavaksi tukitoimien välttämättömyys sekä lastensuojeluasiakkuuden ja -tukitoimien tarve. Työskentelyyn otetaan aina mukaan sekä lapsi että huoltajat. Työskentelyssä kartoitetaan myös lapsen ja perheen läheisverkostoa, jotta löydettäisiin myös sieltä tukea perheen tilanteeseen.

Sosiaalihuoltolain mukaisessa työskentelyssä tukitoimia voivat olla mm. sosiaalityö, sosiaaliohjaus, perhetyö, tukihenkilö ja tukiperhe. Myönnettävistä tukitoimista tehdään päätökset, joissa on avattu niille asetetut tavoitteet konkreettisesti. Työskentelyssä tehdään yhteistyötä muiden perheen kanssa toimivien tahojen kanssa, jotta saadaan kokonais käsitys lapsen ja perheen tilanteesta ja voidaan yhteistyössä miettiä tukitoimia tilanteen parantamiseksi. Jos tarvittavat tukitoimet ovat saatavissa peruspalveluista eikä sosiaalihuollon asiakkuudelle ole tarvetta, ohjataan asiakas oikean avun piiriin ja sosiaalihuoltolain mukainen asiakkuus voidaan päättää. Asiakkaalle nimetään aina sosiaalityöntekijä-sosiaaliohjaaja-työpari.

Henkilökunnan ohjattava henkilö hakemaan sosiaalipalveluja

Jos varhaiskasvatus- tai opetustoimen palveluksessa oleva on tehtävässään saanut tietää henkilöstä, jonka **sosiaalihuollon tarve on ilmeinen**, hänen on ohjattava henkilö hakemaan sosiaalipalveluja tai henkilön antaessa suostumuksensa otettava yhteyttä kunnallisesta sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen, jotta tuen tarve arvioitaisiin.

Jos suostumusta ei voida saada ja henkilö on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan, tai lapsen etu sitä välttämättä vaatii, ohjauksesta vastaavien henkilöiden on tehtävä ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta salassapitosäännösten estämättä viipymättä. [Sosiaalihuoltolaki 35 § (1301/2014)].

Yhteistyö lastensuojelun kanssa

Lasten ja perheiden kanssa toimivien viranomaisten on tuettava vanhempia ja huoltajia heidän kasvatustehtävässään ja pyrittävä tarjoamaan perheen tarvitsemaa apua riittävän varhain. Viranomaisten on ohjattava lapsi ja perhe tarvittaessa lastensuojelun piiriin.

Lapsen vanhemmilla ja muilla huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista. Lapsen vanhemman ja muun huoltajan tulee turvata lapselle tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi siten kuin lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetussa laissa (361/1983) säädetään.

Lastensuojelulain 25 § määrittää kaikille opetus- ja nuorisotoimessa, opetuksen ja koulutuksen järjestäjän, aamu- ja iltapäivätoimintaa harjoittavan yksikön, sosiaali- ja terveydenhuollon, poliisi- ja pelastustoimen, seurakunnan tai uskonnollisen yhdyskunnan sekä hätäkeskustoimintaa harjoittavan yksikön henkilöille salassapitosäädösten estämättömän ilmoitusvelvollisuuden lastensuojelua koskevissa asioissa.

Sijoitettu lapsi varhaiskasvatuksessa tai koulussa

Orimattilan varhaiskasvatuksessa tai kouluissa opiskelee sijoitettuja lapsia ja nuoria, jotka asuvat joko sijaishuollon yksiköissä tai sijoitusperheissä.

Lapsen sijaishuollolla tarkoitetaan huostaanotetun, kiireellisesti sijoitetun tai lastensuojelulain 83 §:ssä tarkoitetun väliaikaisen määräyksen nojalla sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella.

Sijoitettujen lasten elämään liittyy monia muutoksia, menetyksiä ja haavoittavia

kokemuksia. Koulu ja varhaiskasvatus ovat sijaishuoltopaikan ohella keskeisiä korjaavia kokemuksia tarjoavia turvapaikkoja. Monilla sijoitetuilla lapsilla on haasteita oppimisessa ja koulunkäynnissään. Koulupolku jää monilla katkonaiseksi ja kesken, mikä on vakava riski työelämään kiinnittymiselle ja aikuisuuden hyvinvoinnille. Myönteistä on se, että tutkitusti varhaisella tuella lapset pystyvät saamaan potentiaalinsa käyttöön, heidän hyvinvointinsa ja oppimistuloksensa paranevat.

Sijoitetun lapsen koulunkäynnin tukemisessa korostuu monialainen verkostotyö ja yhteistyö vastaavan sosiaalityöntekijän ja sijaishuoltoyksikön/-perheen kanssa. Kun kouluun tulee uusi sijoitettu oppilas, koulussa pidetään koulupalaveri oppilaan tukemiseksi ja tarvittavan yhteistyön varmistamiseksi.

Oppilaan virallinen huoltaja täyttää yhteistyössä sijaishuoltoyksikön/-perheen ja koulun kanssa lomakkeen, jossa sovitaan, kenen kanssa varhaiskasvatus tai koulu tekee yhteistyötä missäkin tilanteessa. Varhaiskasvatus / koulu on yhteydessä lapsen tai nuoren sosiaalityöntekijään tilanteissa, joissa koulun velvollisuutena on kuulla oppilaan virallista huoltajaa tai saada virallisen huoltajan allekirjoitus.

Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen oppilaille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille

Oppilaille ja heidän huoltajilleen annetaan tieto käytettävissä olevasta opiskeluhuollosta ja heitä ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon palveluja.

Päiväkodin johtaja ja koulun rehtori/apulaisrehtori vastaavat siitä, että koulun henkilöstö, oppilaat ja huoltajat saavat lukuvuoden alussa tiedon yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta. Opiskeluhuoltopalveluiden henkilöstö laatii omista palveluistaan ja toimintatavoistaan yhteisen tiedotteen, jonka yksikön johtaja lisää yksikön tiedotuskanaviin ja koulun rehtori Wilma-tiedotteisiin. Opiskeluhuoltopalveluiden henkilöstö tiedottaa tämän lisäksi itse omasta toiminnastaan ja yksityiskohtaisemmista käytänteistä oppilaille, huoltajille ja muulle henkilöstölle vähintään syys- ja kevätlukukauden alussa (kouluissa Wilma-viestillä).

Orimattilan esi- ja perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opiskeluhoitosuunnitelma 2023–2025 on luettavissa Orimattilan opetuspalveluiden pedanet-sivustolta. Jokaisen yksikön omille pedanet-sivuille on kirjattu yksikön toiminnan kannalta keskeiset yksilökohtaisen ja yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintatavat ja opiskeluhoitopalvelujen henkilöstön yhteystiedot. Opiskeluhoitosuunnitelman yksikkökohtaiset tarkennukset liitetään osaksi toimintasuunnitelmaa ja -kertomusta.

Kaikkien koulujen omilla pedanet-sivustoilla on linkki *Orimattilan esi- ja perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opiskeluhoitosuunnitelmaan 2023–2025*.

5. SUUNNITELMAT OPISKELIJOIDEN SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA, KIUUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ SEKÄ KRIISISUUNNITELMA

ePerusteet esiopetukseen, perusopetukseen ja lukioon

esiopetus

Lapsella on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää opetuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista esiopetusyksiköiden kanssa. Opetuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

Suunnitelmat lasten suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan erikseen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet.

Suunnitelmassa kuvataan opettajan, päiväkodin johtajan tai rehtorin velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai matkalla esiopetukseen tai kotiin tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan lapsen huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan lapsen (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhoitopalveluihin. Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille ovat osa suunnitelmia.

Kriisisuunnitelma (suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle)

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaan sisältyy kriisisuunnitelma, jossa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa kuvataan kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako. Suunnitelmassa kuvataan sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä opetuksen järjestäjän ja esiopetuksen välisen tiedottamisen periaatteet. Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset sekä psykososiaalisen tuen järjestämisen periaatteet.

perusopetus

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää opetuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista koulujen kanssa. Opetuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivytyksestä.

Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan erikseen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet. Suunnitelmassa kuvataan opettajan tai rehtorin velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhoitopalveluihin. Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille ovat osa suunnitelmia.

Kriisisuunnitelma (suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle)

Opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaan sisältyy kriisisuunnitelma, jossa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa kuvataan kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako. Suunnitelmassa kuvataan sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä opetuksen järjestäjän ja koulun välisen tiedottamisen

periaatteet. Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset sekä psykososiaalisen tuen järjestämisen periaatteet.

lukio

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus (lukiolaki 714/2018 40 §). Turvallisuuden varmistaminen edellyttää koulutuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista oppilaitosten kanssa. Koulutuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

Suunnitelmat opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan erikseen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet. Suunnitelmassa kuvataan opettajan tai rehtorin velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (lukiolaki 714/2018 40 §, muutettu lailla 165/2022). Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan opiskelijan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhoitopalveluihin. Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille ovat osa suunnitelmia (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 23 §, lastensuojelulaki 471/2007 25 § ja sosiaalihuoltolaki 1301/2014 35 §).

Kriisisuunnitelma (suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle)

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaan sisältyy kriisisuunnitelma, jossa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa kuvataan kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako. Suunnitelmassa kuvataan sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen välisen tiedottamisen periaatteet. Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset sekä psykososiaalisen tuen järjestämisen periaatteet.

Toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet

Turvallinen opiskeluympäristö

Päiväkodin johtaja / rehtori vastaa työpäivän turvallisuudesta ja hyvinvoinnista sekä yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta yhdessä opettajien ja muun henkilöstön kanssa. Opettaja vastaa kunkin lapsi-, oppilas- ja opiskelijaryhmän turvallisuudesta ja hyvinvoinnista opettaessaan ryhmää, ja siirryttäessä oppimisympäristöstä toiseen. Yksikössä toimivat aikuiset tuntevat keskeisimmät periaatteet kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään puuttumisen ohjeista. Yksiköillä, ryhmillä ja/tai luokilla on yhteisesti sovittuja sääntöjä (esim. koulun järjestyssäännöt, luokan säännöt). Kiusaamistilanteista on olemassa selkeät mallit ilmiöihin puuttumiseen ja seurantaan (Kiva-kouluohjeistus). Henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien tietoutta pidetään yllä keskeisimmistä malleista/toimintatavoista. Oppilaille ja huoltajille kerrotaan lukuvuoden alussa käytössä olevista kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisyn toimintatavoista. Oppilaille ja huoltajille kerrotaan myös heidän oikeudestaan opiskeluhoitopalvelujen käyttöön. Kiusaamistilanteissa voidaan käyttää perusopetuslain mukaisia kurinpitokeinoja ja turvaamistoimia paikallisen suunnitelman mukaisesti. Kurinpitoa harkitessa tulee ottaa huomioon teon laatu sekä oppilaan ikä ja kehitystaso.

Esiopetus

Kiusaamisen ja häirinnän sekä väkivallan ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Ennaltaehkäisevää työtä tehdään kiinnittämällä heti toimintakauden alussa erityistä huomiota ryhmäytymiseen ja ryhmien yhteisöllisyyteen. Lasten terveen itsetunnon kasvua sekä realistisen, myönteisen minäkuvan vahvistumista tuetaan harjoittelemalla tunnetaitoja sekä itsen ja muiden arvostavaa kohtelua. Aktiivista huomiota kiinnitetään hyviin asioihin ja hetkiin.

Esiopetusikäinen harjoittelee vielä sosiaalisten suhteiden luomista ja ylläpitämistä. Tähän hän tarvitsee läsnä olevan ja sensitiivisen aikuisen ennakointia, tukea ja ohjausta. Käytössä

ovat yksikön mukaan myös esim. PIKI-materiaali ja MiniVerso-vertaissovittelun menetelmät, Vahvuusvaris-materiaali sekä Fanni- ja Friends- ja Kiva-materiaalit.

Aikuisten itseään ja toisia arvostava puhe ja toiminta ovat mallina lapsille. Hyvin suunnitellulla pedagogisella toiminnalla ja aikuisten oikealla ja oikea-aikaisella sijoittumisella rakennetaan päivän kulku toimivaksi ja turvalliseksi (arjen selkeät rutiinit). Luodaan yksinkertaiset yhdessäolon säännöt ja autetaan lapsia pitämään ne mielessä. Mahdollisiin konflikteihin ja kiusaamistilanteisiin puututaan ja ohjataan lapsia toivotun käyttäytymisen suuntaan. Ongelmatilanteen selvittäminen on aina uuden taidon opetteluun hetki; ei rankaisullinen tai kurinpidollinen toimi. Lapsiryhmässä sopimattomalle käytökselle asetetaan rajoja pyrkimyksenä estää ketään joutumasta pulaan vielä kehittyvien kaveritaitojensa kanssa.

Mini Verso - vertaissovittelu osana konfliktitilanteiden selvittelyä

Asianosaisia kuunnellaan ja osapuolet saavat rauhassa kertoa omat näkemyksensä tapahtuneesta. Lasten annetaan miettiä ratkaisuja tilanteen selvittämiseksi. Aikuinen on tilanteessa tukena ja sovittelijana, mutta ei anna ”valmiita ratkaisuja”. Lasten kanssa pohditaan ja keskustellaan tunne- ja kaveritaidoista. Leikin havainnointi ja sen kirjaaminen on tärkeässä roolissa. Leikkiin kiinnittymistä opetellaan, jolloin jokaisella lapsella on mahdollisuus rauhalliseen ja monipuoliseen keskeytymättömään leikkiin. Huoltajien kanssa keskustellaan lasten kaveritaidoista avoimesti ja rehellisesti.

Kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan liittyvien asioiden käsittely

- Asia käsitellään yksilö-/ ja tarvittaessa lapsiryhmän kanssa eri menetelmiä käyttäen ja ollaan rakentavasti vuorovaikutuksessa huoltajien kanssa
- Lasten kanssa keskusteluissa keskitytään miettimään ja nostamaan esiin sitä, mikä on ystävällistä ja reilua
- Tiimipalavereissa keskustellaan säännöllisesti ryhmän kokonaistilanteesta
- Peda-tiimissä keskustellaan ryhmien tilanteesta säännöllisesti yleisellä tasolla (toiminta/ilmapiiiri)
- Esiopetustiimissä keskustellaan ryhmien tilanteesta yleisellä tasolla (toiminta/ilmapiiiri)
- Päivittäisissä kohtaamisissa ja Leops-keskusteluissa keskustellaan huoltajien kanssa lapsen ja perheen tuntemuksista ryhmän toiminnasta ja ilmapiiiristä
- Kiusaamista, häirintää ja väkivaltaa käydään tarpeen mukaan läpi yksikkökohtaisessa opiskeluhuoltoryhmässä ilmiötasolla
- Suunnitelma tuodaan huoltajien tietoisuuteen

- Kaikilla päiväkodin aikuisilla on oikeus ja vastuu puuttua kaikkeen toista loukkaavaan ja vahingoittavaan käytökseen sekä mahdollisiin konfliktitilanteisiin.

Yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta

Kiusaamisen kohteeksi joutuneen lapsen itsetuntoon pitää kiinnittää erityistä huomiota ja aikuisten tulee huolehtia, ettei kiusatulle jää käsitystä, että hän on syyllinen siihen, että joku kiusaa. Aikuisten tehtävä on myös tukea lasta ryhmän jäsenenä. ”Pikku Myy”-koulu, puolensa pitämisen opetteluun. Samoin kiusaajan itsetunto ja minäkuva tarvitsevat erityistä tukea. Aikuisten tehtävä on auttaa häntä löytämään myönteisiä keinoja päästä mukaan leikkiin ja toimia yhdessä toisten kanssa. Rankaisemisen sijaan lapselle tehdään selväksi, ettei toisten loukkaaminen ole sallittua ja ohjataan häntä toivotun käyttäytymisen suuntaan. Koska yhteisö elää jatkuvasti, pitää lapsiryhmän ilmapiiriin kiinnittää huomiota koko ajan. Asioista keskustellaan huoltajien kanssa ja tarvittaessa konsultoidaan erityistyöntekijöitä

Yhteistyö huoltajien kanssa

- Ennaltaehkäisevän työn merkityksestä keskustellaan yhdessä vanhempien kanssa.
- Vanhempien merkitys lasten vuorovaikutustaitojen oppimisessa (mallitus, kodin kulttuuri)
- Avoin ja rehellinen vuorovaikutus hyvän yhteistyön pohjana
- Vanhempien esille tuomat kiusaamistapaukset/tilanteet käsitellään aina
- Vakavat ja toistuvat haasteelliset tilanteet otetaan puheeksi huoltajien kanssa ja asiaa ratkaistaan tarvittaessa yhteistyössä erityistyöntekijöiden kanssa.

Perusopetus ja lukio

Koulujen toimintakulttuurissa lähtökohtana on yhteinen vastuu ja huolenpito jokaisen hyvästä ja turvallisesta koulupäivästä. Kasvatustyö ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu koulun kaikille aikuisille tehtävästä riippumatta. Koulutyön järjestämisessä otetaan huomioon kaikkien oppilaiden tarpeet, edellytykset ja vahvuudet. Hyvä opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutussuhde edistää kouluun kiinnittymistä. Huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävä yhteistyö tukee tässä onnistumista.

Opetussuunnitelman mukainen opetus, ohjaus, opiskeluhoito ja oppimisentuki kaikkina koulupäivinä sekä turvallinen oppimisympäristö ovat jokaisen oppilaan oikeus. Opetuksen

järjestäjä vastaa siitä, että oppilaan oikeudet toteutuvat ja huolehtii edellytysten luomisesta tätä edistävälle koulutyölle. Koulun johdolla on käytännön vastuu opetuksen, ohjaukseen, opiskeluhuollon ja oppimisentuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuista kouluyhteisössä, kaikilla vuosiluokilla ja kaikissa oppiaineissa. Tähän sisältyy myös ongelmien ja poissaolojen suunnitelmallinen ennaltaehkäisy sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista.

Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista. Opettajat vaikuttavat näihin pedagogisilla ja didaktisilla ratkaisuillaan ja ohjausotteellaan. Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen. Opettaja huolehtii osaltaan siitä, että oppilaiden oikeus ohjaukseen sekä opetukselliseen ja opiskeluhuollolliseen tukeen toteutuu. Tämä edellyttää vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa, opettajien keskinäistä yhteistyötä ja erityisesti opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten kanssa tehtävää yhteistyötä.

Oppilailla on kouluyhteisön jäsenenä oma vastuunsa. Se ilmenee säännöllisenä osallistumisena koulutyöhön, reiluna ja arvostavana suhtautumisena koulutovereihin ja koulun aikuisiin sekä yhteisten sääntöjen noudattamisena. Toisten ihmisten loukkaamattomuuden sekä työn ja työrauhan kunnioittaminen ja sovituista tehtävistä huolehtiminen on koulutyössä välttämätöntä. Laki velvoittaa oppilaan osallistumaan perusopetukseen ja suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti. Oppilaan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, kouluyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä.

Kiusaamiseen puuttumisessa keskeistä:

- o tasapuolinen tilanteen ja kiusaamistekojen selvittäminen kaikkien osapuolten ja tarvittaessa sivustaseuraajien kanssa
- o osapuolten huoltajille kiusaamisesta tai epäilyistä kiusaamisesta ilmoittaminen välittömästi tilanteen tultua ilmi
- o osapuolten kuuleminen erikseen
- o yhteisen keskustelun järjestäminen (alle 18-vuotiaiden kohdalla vanhempien kanssa)
- o anteeksipyyntömahdollistaminen kiusaajalle ja huonosti käyttäytyneelle
- o tilanteen seurannasta sopiminen ja turvallisuuden varmistaminen
- o kurinpitokeinojen ja turvaamistoimien käyttö
- o neuvola- ja opiskeluhoitopalveluihin ohjaaminen ja niiden käyttäminen

- sovittelupalvelujen tarkoituksenmukainen hyödyntäminen (sovittelutoimisto, valopilkku)
- tarvittaessa muille viranomaisille, kuten sosiaalitoimeen tai poliisille ilmoittaminen.

Väkivaltaan tai väkivaltaepäilyihin puuttumisessa keskeistä:

- sen selvittäminen, mitä on tapahtunut ja keiden välillä, ja ketkä ovat osallisia tilanteeseen ja ketkä sivustaseuraajia
- uhrin ja väkivaltaisesti käyttäytyneen tekijän huoltajille ilmoittaminen välittömästi tilanteen tai väkivaltaepäilyn tultua ilmi
- turvallisuuden varmistaminen kasvu- tai opiskeluympäristössä
- yhteisen keskustelun järjestäminen uhrin, ja alle 18-vuotiaan uhrin kohdalla hänen huoltajiensa kanssa, sekä tekijän, alle 18-vuotiaan tekijän kohdalla hänen huoltajiensa kanssa
- uhrin ja väkivaltaisesti käyttäytyneen tekijän, ja alle 18-vuotiaiden kohdalla heidän huoltajiensa ohjaaminen opiskeluhuoltopalveluihin ja varhaiskasvatuksessa neuvolapalveluihin
- kurinpitokeinojen ja -toimien, sekä turvaamistoimien käyttö
- väkivallasta tai väkivaltaepäilyistä poliisille ilmoittaminen ja rikosilmoituksen tekeminen
- alle 18-vuotiasta koskien lastensuojeluun ilmoittaminen
- tilanteen seurannasta sopiminen.

Syrjintään puuttuminen ja seuranta

- yhdenvertaisuus on Suomessa perusoikeus. Syrjintää on se, että ihmistä kohdellaan huonommin kuin toista henkilökohtaisen ominaisuuden ja laissa säädetyn syrjintäperusteen takia.
- rehtorin tai opettajan tulee viiveettä ilmoittaa tietoonsa tulleesta syrjinnästä niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle.
- tarpeen vaatiessa opetushenkilöstö, muu henkilöstö tai yksikön johtaja tekee ilmoituksen syrjinnästä muille viranomaisille.
- syrjinnästä, joka koskee oppilaan vapaa-aikaa tai kotioloja, on velvollisuus ilmoittaa poliisille ja myös lastensuojeluun, jos se täyttää rikoksen tunnusmerkit. Ilmoitus on tehtävä salassapitosäännösten estämättä.
- oppilaiden välisessä syrjinnässä pyritään etsimään ratkaisuja keskustellen oppilaiden ja tarvittaessa huoltajien kanssa.
- tärkeää on varhainen puuttuminen ja yhteistyö huoltajien kanssa.
- syrjinnän tultua ilmi, varmistetaan yhteisön turvallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo esimerkiksi arkikäytäntöjä muuttamalla.

- syrjinnän estämiseen tarvitaan opetusjärjestelyjen ja pedagogisten ratkaisujen lisäksi usein myös muiden ammattilaisten apua.
- syrjintätilanteissa oppilas ohjataan oppilaan tai huoltajan suostumuksella opiskeluhoitopalveluihin, ja aina tarvittaessa muihin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin.
- syrjintä voidaan estää varhaisella ja moniammatillisella yhteistyösällassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta oppilaan opetuksen järjestämiseksi välttämättömät tiedot sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaiselta, palvelujen tuottajalta sekä terveydenhuollon ammattihenkilöltä.

Orimattilan opetuspalveluissa on laadittu kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisemisen toimenpideohjelma (siv. valiokunta 11/2022), joka on osa koulujen toimintasuunnitelmaa.

Opettajan tai rehtorin velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle

Mikäli kiusaamista ilmenee, tai sitä epäillään tapahtuneen oppimisympäristössä, - yhteisössä tai koulumatkalla, on esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen opettajalla, rehtorilla ja varhaiskasvatuksen johtajalla velvollisuus ilmoittaa siitä kiusaamisen kohteen ja kiusaamisen tekijän huoltajille (tai muulle lapsen lailliselle edustajalle). Ilmoitusvelvollisuus koskee kiusaamisen kohteena olevaa lasta, oppilasta ja alle 18-vuotiasta opiskelijaa, sekä epäiltyä tekijää.

Toimintatavat tukea tarvitsevan oppilaan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhoitopalveluihin

Kiusaamis-, syrjintä- ja väkivaltatilanteiden selvittelyssä yksikön henkilökunnan on aina tuotava esiin niin teon kohteelle kuin tekijälle sekä heidän huoltajilleen (pois lukien yli 18-vuotiaat) oppilaan oikeus opiskeluhoitopalveluihin. Mikäli aikuinen arvioi oppilaan olevan välittömässä opiskeluhoitopalvelun tarpeessa, ohjaa aikuinen oppilaan opiskeluhoitopalveluiden piiriin, kuten *Orimattilan esi- ja perusopetuksen ja lukiokoulutuksen opiskeluhoitosuunnitelman 2023-2025* luvussa 3 on kuvattu.

Yhteistyö huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja / tai poliisille

Henkilökunnan velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus

Varhaiskasvatuksen ja opetustoimen henkilöstöön kuuluvalla on salassapidon estämättä velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus viipymättä, jos on tehtävässään saanut tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä. [Lastensuojelulaki 25 § (417/2007)] Ilmoitusvelvollisuus voidaan toteuttaa myös yhdessä lapsen tai hänen vanhempansa kanssa [Lastensuojelulaki 25 a § (1302/2014)] ja on tärkeää huomioida kodin ja koulun yhteistyön jatkuvuuden kannalta.

Ilmoitusvelvollisuuden perusteena voivat olla myös sellaiset opettajan tehtävänsä hoitamisen yhteydessä saamat tiedot, jotka liittyvät tapahtumiin kouluajan ulkopuolella.

Henkilökunnan velvollisuus tehdä ilmoitus sekä lastensuojelulle että poliisille

Varhaiskasvatuksen ja opetustoimen henkilöstöön kuuluvalla on salassapidon estämättä velvollisuus tehdä ilmoitus **sekä** lastensuojelulle **että** poliisille, jos on tehtävässään saanut tiedon, jonka perusteella on syytä epäillä lapsen kohdistuvaa **seksuaalirikosta** (rikoslain 20 luvussa rangaistavaksi säädetty teot) **tai tiettyjä henkeen tai terveyteen kohdistuvia rikoksia** (koskee rikoslain 21 luvussa rikoksena rangaistavaksi säädettyjä tekoja, joista säädetty enimmäisrangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta) [Lastensuojelulaki 25 § 3 mom. (1111/2016)]. Tällainen rikos on esimerkiksi pahoinpitely. Myös alle 15-vuotiaan nuoren rikoksen tunnusmerkit täyttävistä teoista tulee ilmoittaa poliisille.

Henkilökunnan oikeus ilmoittaa poliisille

Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukion sekä ammatillisen perustutkintokoulutuksen ja valmentavan koulutuksen henkilöstöön kuuluvalla on salassapidon estämättä oikeus ilmoittaa poliisille, jos on tehtävässään saanut tietoja, joiden perusteella on **syytä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi**. [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 23 § 4 mom. (274/2015)].

Väkivallan uhkasta ilmoittaminen kuuluu vastuulliseen toimintaan, eikä tietojen luovuttamatta jättäminen saa johtua siitä, että lakia ei ole kirjoitettu ehdottoman velvoitteen muotoon (HaVM 41/2014 vp).

Opetushenkilöstön ja rehtorin oikeus ja velvollisuus olla yhteydessä sosiaalitoimeen

Kasvatuksen ja koulutuksen opetushenkilöstöllä on oikeus lapsen (=alle 18-vuotiaan) edun sitä vaatiessa tehdä ilmoitus sosiaalihuoltoon lapsesta tai hänen läheisistään. Tätä eivät salassapitosäännökset saa estää.

Velvollisuus tehdä ilmoitus sekä lastensuojeluun että poliisille on silloin, kun on syytä epäillä lapseen kohdistuvaa seksuaalirikosta, tai henkeen tai terveyteen kohdentuvaa rikosta. Lastensuojeluilmoitus pitää tehdä viipymättä aina, kun havaitsee lapsen hoidossa ja huolenpidossa laiminlyöntejä, kun olosuhteet ovat lapsen kehitystä vaarantavat tai kun lapsen käyttäytyminen huolestuttaa. Näin on esimerkiksi silloin, kun oppilas tai alle 18-vuotias opiskelija laiminlyö koulunkäynnin, kantaa ikätasoonsa nähden suhteetonta vastuuta perheen arjesta, tai oppilas tai alle 18-vuotias opiskelija tekee rikoksia, käyttää päihteitä tai hänellä on mielenterveysongelmia tai itsetuhoisuutta.

Opetushenkilöstö voi myös olla aina tarvittaessa yhteydessä lastensuojeluun tai poliisiin siten, että lapsi tai nuori ei ole tunnistettavissa.

Kiusaaminen voi olla rikos, jos se täyttää rikoksen tunnusmerkit. Tällöin voi olla kyseessä pahoinpitely, kunnianloukkaus, yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen tai laiton uhkaus.

Kriisisuunnitelma (suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle)

Kriisitilanteiden hoitamiseen varaudutaan kriisisuunnitelmalla, joka sisältää ohjeistuksen psykososiaalisesta tuesta koulussa/oppilaitoksessa. Kriisisuunnitelmasta vastaa päiväkodinjohtaja/ rehtori yhteistyössä oppilas-/ opiskelijahuollon kanssa.

Päiväkodinjohtaja/ rehtori vastaa myös toiminnasta akuutissa tilanteessa, kunnes pelastus- tai poliisiviranomainen ottaa vastuun johdosta.

”Kaikissa turvallisuutta uhkaavissa akuuteissa tilanteissa ensisijaista on ihmishenkien pelastaminen ja turvaaminen. Toimintaa koulussa johtaa rehtori tai muu henkilökuntaan kuuluva siihen asti kunnes pelastus- tai poliisiviranomainen saapuu paikalle ja ilmoittaa ottavansa johdon ja vastuun tilanteesta.” (Oppilaitosten turvallisuus 2009).

Orimattilan kouluissa noudatetaan kaupungin turvallisuussuunnitelmaa, joka sisältää osion kriisien kohtaamiseen ja toimintaan kriisitilanteissa.

Turvallisuussuunnitelmassa kuvataan muun muassa:

- ✓ kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa,
- ✓ johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa,
- ✓ sisäisen ja ulkoisen sekä koulun ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet,
- ✓ psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen
- ✓ suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille,
- ✓ toimintavalmiuksien harjoittelu sekä
- ✓ suunnitelman arviointi ja päivittäminen.

Yksiköt noudattavat kaupungin turvallisuussuunnitelmaa. Yksikön johtaja vastaa siitä, että yksikköön on laadittu pelastussuunnitelma, joka päivitetään lukuvuosittain yhteistyössä tilakeskuksen sekä palo- ja pelastuslaitoksen kanssa. Suunnitelman keskeiset osat käydään oppilaiden ja henkilöstön kanssa läpi lukukauden alussa. Jokaisessa tilassa on paperisena poistumis-/pikaohje A4-kokoisena. Pelastusharjoitukset järjestetään säännöllisesti lukuvuosittain kouluissa. Ilmoitustauluille sijoitetaan keskeisimmät yhteystiedot.

6. LÄHTEET

- [Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022-2025](#)
- [Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet \(2014\) ePerusteissa](#)
- <https://ankkuritoiminta.fi/ankkuritoiminta-eri-poliisilaitoksilla>
- <https://ankkuritoiminta.fi/ankkuritoiminta-eri-poliisilaitoksilla>
- <https://ehyt.fi/paihde-peli-info/mita-on-ehkaiseva-paihdeyto/paihdekasvatus/>
- <https://liikunta.hel.fi/fi/pages/liikuntapalvelut/liikuntaneuvonta/koulupt-toiminta-liikuntaneuvontaa-13-17-vuotiaille-nuorille>
- <https://orimattila.fi/palvelut/ateria-ja-puhtauspalvelut>
- <https://peda.net/orimattila/peruskoulut>
- <https://pesapuu.fi/>
- <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/sote-palvelut/opiskeluhoito/kouluterveydenhuolto/terveystarkastukset/laajat-terveystarkastukset>

- <https://thl.fi/fi/web/mielenterveys/mielenterveyshairiot/nuorten-mielenterveyshairiot/nuorten-paihteiden-kaytto-ja-kaytoshairiot>
- <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>
- <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326>
- <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20141301>
- <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20160549x>
- <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kiusaamisen-maarittely-ja-lainsaadanto>
- <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kiusaamisen-vastainen-tyo>
- <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kurinpitokeinot-ja-turvaamistoimenpiteet-perusopetuksessa>
- <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opiskeluhoolto>
- <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opiskeluhoolto-ja-koskevat-opetussuunnitelmien-perusteet-ja-ammattillisen>
- <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/psykososiaalisen-tuen-jarjestaminen>
- <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/uhkasta-tulee-ilmoittaa-opetustoimenhenkiloston-ilmoitusvelvollisuudet-ja>
- https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/LIITE_Lukion_opetussuunnitelman_perusteiden_2019_muuttaminen.pdf
- https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Liite_muutosm%C3%A4%C3%A4r%C3%A4kyseen_OPH532_2023_28.2%20_muutokset%20n%C3%A4kyvill%C3%A4.pdf
- https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2019_FINALclean_KORJATTU_versio_18012023.pdf
- <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2023/perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteita-paivitetty-tavoitteena-ennaltaehkaista-ja>
- <https://www.riku.fi/>
- <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00406>
- Lahden perusopetuksen opiskeluhooltosuunnitelma 2023-2025
- [Lastensuojelulaki \(417/2007\)](#)
- [Laki oppilas- ja opiskeluhooltolain muuttamisesta 377/2022](#)
- [Laki perusopetuslain muuttamisesta 477/2003](#)
- [Laki perusopetuksen muuttamisesta 163/2022](#)
- [Laki terveydenhuoltolain muuttamisesta 378/2022](#)
- **[LIITE: Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 muuttaminen / Kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä](#)**
- **[LIITE: Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 muuttaminen/Opiskeluhoolto](#)**
- [Lukioasetus \(810/2018\)](#)
- [Lukiolaki \(714/2018\)](#)
- [Lukion opetussuunnitelman perusteet \(2019\)](#)
- **[Muutosmääräys: Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 muuttaminen / Kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä](#)**
- **[Muutosmääräys: Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 muuttaminen/Opiskeluhoolto](#)**
- [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki \(1287/2013\)](#)
- [Orimattilan kaupunkikohtaiset suunnitelmat \(Orimattilan Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, Nuorten ehkäisevän työn suunnitelma\)](#)
- [Orimattilan oppimisen tuen suunnitelma](#)

- [Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet \(2014\)](#)
- [Perusopetuslaki \(628/1998\)](#)
- [Perusopetusasetus \(852/1998\)](#)

- [Sosiaalihuoltolaki \(1301/2014\)](#)

- [Varhaiskasvatuksen ja opetustoimen turvallisuusopas](#)
- [Varhaiskasvatuslaki \(540/2018\)](#)
- [Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet \(2022\) ePerusteissa](#)

- [13.12.2022 LIITE Muutosmääräykseen OPH 4617-2022 Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015.pdf](#)
- [1.3.2023 Muutosmääräys Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2014 koskien poissaolojen ehkäisemistä sekä poissaolojen suunnitelmallista seuraamista ja niihin puuttumista](#) (pdf, 65.74 KB)
- [1.3.2023 Liite muutosmääräykseen OPH 532-2023 muutokset näkyvillä](#)